ภาค 2 วัฒนธรรม (Cultural)

ประชาชน (People)

ขนาดของประชากรของจีนเป็นเรื่องที่ยังโต้แย้งกันอยู่ แม้จะทราบกันดีอยู่ว่าจีนเป็นประเทศที่มีพลเมืองมากที่สุดในโลก ประชากรของจีนมีจำนวนอยู่ในระหว่าง 1/5 และ 1/4 ของประชากรทั้งหมดในโลก หรือประมาณ 680 - 825 ล้านคน แม้ว่าจีนจะมีบันทึกทางสถิติของประชากรอยู่เป็นระยะเวลายาวนานและไม่ขาดตอนเลย แต่การคาดคะเนในตอนต้น ๆ ก็คิดรวมแต่เพียงบางส่วนของประชากรทั้งหมด และความถูกต้องในเรื่องเหล่านี้ รวมทั้งการตรวจนับได้ครั้งหลัง ๆ ก็ยากที่จะให้ความแน่ใจ บรรดาจักรพรรดิของจีนให้ความสนใจส่วนใหญ่แต่ในเรื่องจำนวนของชาวนา, ผู้เสียภาษี และพลเมืองชายที่จะต้องเข้ารับเกณฑ์เป็นทหาร ในการประมาณจำนวนพลเมืองทั้งหมด ได้ใช้วิธีการทางอ้อม เช่น คำนวณหาจำนวนผู้คนโดยถือเอาปริมาณของพื้นดินที่ทำการเพาะปลูก ระดับของการบริโภคเกลือ หรือปริมาณชาวสารทางไปรษณีย์ โดยใช้วิธีการเช่นนี้ การตรวจนับก็ดีกว่าการเดาเอาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ในระหว่างช่วงเวลาหลายสิบปีที่ผ่านพ้นไปนี้ ได้มีประมาณการไม่ต่ำกว่า 50 ครั้ง ในเรื่องจำนวนประชากรของจีน และต่างยอมรับตัวเลขจำนวน 475 ล้าน ว่าเป็นจำนวนพลเมืองที่ถูกต้องในยุคสุดท้ายที่จีนคณะชาติปกครองประเทศจีนอยู่ จำนวนนี้ฝ่ายคอมมูนิสต์ ซึ่งยึดครองอำนาจในปี ค.ศ.1949 ก็ได้ยึดถือใช้ด้วย

ขนาดและการจำแนกจำนวนประชากร

(Population Size and Distribution)

ในเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ.1954 รัฐบาลปักกิ่งประกาศว่า นับแต่วันที่ 30 มิถุนายน 1953 การสำมะโนประชากรแสดงว่าจีนมีพลเมือง 582.6 ล้านคน อยู่บนผืนแผ่นดินใหญ่, 7.5 ล้านคนอยู่ในไต้หวัน และ 11.7 ล้านคน อาศัยอยู่ในต่างประเทศ เป็นการยากที่จะทำความมั่นใจว่าการสำมะโนประชากรของจีนในปี 1953 นั้น ถูกต้องแน่นอนแค่ไหน หรือแม้แต่การจะคิดอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรของจีนนับจากนั้นเป็นต้นมา แต่อย่างไรก็ตาม โดยยึดถือเอาการ

ตรวจนับในปีนั้นเป็นพื้นฐาน และตัดสินเอาจากอัตราการเกิดของประชากรในประเทศจีนที่ทราบ ก็พอจะประมาณการได้ว่าประชากรของจีนนั้นเกือบจะเป็นสองเท่าของประชากรของสหรัฐอเมริกา และของสหภาพโซเวียตรวมกัน (Map II-1) ประชากรของจีนในปี ค.ศ. 1970 มีจำนวน 697,600,000 คน ตาม pocket atlas ที่จัดพิมพ์ขึ้นโดย China Cartographic Institute ของปักกิ่งรายงานการสำมะโนของจีนคอมมูนิสต์ ปี ค.ศ. 1953 ได้ให้ลักษณะของประชากรไว้ด้วย เช่น อัตราการเกิด, การจำแนกอายุ และจำนวนประชากรแต่ละเพศ ตัวเลขต่าง ๆ เหล่านี้ได้มาจากการสำรวจแบบสุ่มตัวอย่าง จากจำนวนประชากร 30,180,000 คน ในเมืองใหญ่ 29 เมือง

ตัวเลขแสดงกลุ่มอายุรายงานไว้ในตัวอย่างสำรวจ แสดงว่าจีนเป็นประเทศของคนหนุ่มสาว ประมาณ 45 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรเป็นบุคคลในวัยต่ำกว่า 20 ปี, 35 เปอร์เซ็นต์ เป็นบุคคลในวัยระหว่าง 20 และ 44 ปี, 13 เปอร์เซ็นต์ อยู่ในวัยระหว่าง 45 และ 59 ปี และ 7 เปอร์เซ็นต์อยู่ในวัยอายุสูงกว่า 60 ปี

ลักษณะการจำแนกประชากรของจีนอีกอย่างหนึ่งที่เห็นชัดก็คือ การแยกกันอยู่อย่างกระจัดกระจายเป็นหย่อม ๆ ไม่เท่ากัน ตามทะเลทรายในจีนภาคตะวันตก ปรากฏว่าเป็นพื้นภูมิภาคที่ว่างเปล่าจากผู้คนที่สุดในโลก, แต่ในภูมิภาคเช่นที่สามเหลี่ยมแม่น้ำแยงซี ก็จะหาพื้นที่ในโลกนี้ได้เพียง 2 - 3 แห่งเท่านั้น ที่มีผู้คนพลเมืองอยู่กันอย่างเบียดเสียดยัดเยียดเท่า ๆ กันได้ ดังตัวอย่าง ตามพื้นที่ชายฝั่งของมณฑล คือ Hupeh, Shantung, Kiangsu, Chekiang, Fukien และ Kwangtung มีพลเมืองรวมกันที่สำรวจได้ในปี 1953 มากกว่า 255 ล้านคน ซึ่งเท่ากับ 33 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนประชากรทั่วประเทศ และพื้นที่ของ 6 มณฑลนี้รวมกันแล้วมีเนื้อที่ประมาณ 7 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ที่เป็นผืนแผ่นดินของประเทศจีน (Map II-2)

เพื่อจะให้มองเห็นภาพรูปลักษณะการอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายของประชากรของจีน นักภูมิศาสตร์ผู้หนึ่งอธิบายว่าถ้าลากเส้นจากเมือง Ai-hui ซึ่งอยู่ทางปลายสุดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปถึงเมือง Teng-ch'ung ในมณฑลยูนนาน ในพื้นที่ที่อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเส้นนี้ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 36 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ของประเทศ แต่กลับมีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 96 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมดของจีน ส่วนทางตะวันตก

เฉียงเหนือของเส้นนี้มีเนื้อที่ประมาณ 64 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศ แต่มีประชากรอาศัยอยู่เพียง 4 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนประชากรทั้งหมดเท่านั้นเอง

แม้แต่ในปัจจุบันนี้ก็ปรากฏมีประชากรจีนจำนวนถึง 75 เปอร์เซ็นต์ อาศัยอยู่ในพื้นที่ 15 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ประเทศ บรรดาพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางหนาแน่นของพลเมืองล้วนอยู่ตามที่ราบชายฝั่งตะวันออกตามเนินเขา (hilly lands) ซึ่งอยู่ทางตะวันออกของเส้นสมมุติที่ถือเอาหิวเขา Greater Khingan และ T'ai-hang และชายแดนด้านตะวันออกของที่ราบสูง Yunnan-Kweichow เป็นแนว (ซึ่งเส้นสมมุตินี้ตรงกันกับเส้นซึ่งสมมุติว่าลากมาจาก Ai-Hui ถึง Teng-ch'ang) ศูนย์กลางที่มีประชากรอยู่หนาแน่นทางตะวันตกของเส้นสมมุตินี้ก็มีเพียงที่ Szechwan เท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นมณฑลที่ให้ผลิตผลทางเกษตรกรรมได้มากที่สุดของจีน พื้นที่สามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำแยงซีและแม่น้ำ Hai Chiang ตอนล่าง มีพลเมืองอยู่หนาแน่น คิดเฉลี่ยแล้วมากกว่า 770 คน ต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร (2,000 คนต่อตารางไมล์) พื้นที่ราบในจีนเหนือ และในภูมิภาคตามชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของจีน แต่ละพื้นที่มีประชากรอาศัยอยู่มากกว่า 230 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร (600 ต่อตารางไมล์) ในทางตรงกันข้าม, ประชากรในมณฑล Sinkiang คิดเฉลี่ยแล้วมีเพียง 5 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร (12 ต่อตารางไมล์) มองโกเลียใน และทิเบตก็เป็นพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างเบาบาง บรรดานครใหญ่ ๆ ของจีนจะอยู่เป็นกลุ่มหนาแน่นทางตะวันออกของเส้นสมมุติที่ได้กล่าวไว้แล้ว นครเหล่านี้ได้แก่ Shanghai Peking, Tientsin, Shenyang (Mukden), Wu-han, Canton, Chungking, Nanking, Harbin, Ch'ang-ch'un, Fu-shun, T'ai-yuan, Ch'eng-tu, Sian, Tsingtao and Dairen (Lu-ta) ล้วนแต่มีประชากรมากกว่า 1 ล้านคน นครใหญ่ที่อยู่ทางตะวันตกของเส้นสมมุติก็มี Lan-chou และ Pao-t'ou ซึ่งมีประชากรในแต่ละนครเกือบ 1 ล้านคน

ชาวจีนโพ้นทะเล The Overseas Chinese

ประมาณว่ามีชาวจีนจำนวน 18 ล้านคน อาศัยอยู่นอกผืนแผ่นดินใหญ่ของจีน และจะพบเห็นชาวจีนอาศัยอยู่เกือบจะทุกประเทศในโลก ซึ่งมิได้เป็นเช่นนี้จนกระทั่งในระยะเวลาที่ค่อนข้างใกล้กับสมัยปัจจุบันนี้ เพราะสาเหตุด้วยความแออัดของประชากร และปัญหาภายในของจีน ทำให้ชนชาวจีนแสวงหาที่อยู่ และโอกาสในการทำมาหากินในต่างประเทศ การอพยพออกของ

ชาวจีนเป็นครั้งแรกที่ชังเกตได้เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการติดต่อกันเป็นครั้งแรกกับชาวยุโรป ระยะเวลาระหว่างต้นคริสตศตวรรษที่ 15 เป็นระยะเวลาที่มีการอพยพจากจีนไปทางเอเชียอาคเนย์

ในตอนกลางคริสตศตวรรษที่ 17 มีการเปลี่ยนจากราชวงศ์ Ming เป็นราชวงศ์ Manchu ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้มีการอพยพออกนอกประเทศขึ้นอีก เมื่อกองทหาร Manchu ทำการล้มล้างราชวงศ์ Ming นั้น บรรดาผู้คนที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ชายฝั่งของมณฑลต่าง ๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ นับจำนวนหลายพัน ต่างพากันอพยพหนีภัยเข้าไปอยู่บนเกาะไต้หวัน บางคนหนีไปถึงเกาะกิวชู ในญี่ปุ่น และได้ไปตั้งชุมนุมชนเล็ก ๆ อยู่ในเมืองนางาซากิ (Nagasaki) การติดต่อกับชาวยุโรปก็เป็นการเปิดจักรวาลใหม่ให้ชาวจีนเช่นกัน ทำให้มีชนชาวจีนอพยพออกจากประเทศอีกเป็นจำนวนมาก ในปี ค.ศ.1810 ได้มีการนำต้นชาเข้าไปเริ่มเพาะปลูกใน Brazil และก่อนที่จะมีสนธิสัญญาเปิดเมืองท่าในประเทศจีนในตอนต้นปี ค.ศ.1840 เป็นต้นมา ก็ได้มีการจัดให้ชาวจีนอพยพเข้าไปใน Brazil เพื่อช่วยแนะนำการปลูกต้นชา และในเวลาครึ่งแรกของคริสตวรรษที่ 19 ก็ได้มีแหล่งชุมนุมชนจีนเกิดขึ้นตามพื้นที่ต่าง ๆ ในมหาสมุทรอินเดีย

ในช่วงระยะสิบปีระหว่างปี ค.ศ.1840-1850 นับเป็นช่วงเวลาที่จีนเริ่มติดต่อกับชาวต่างประเทศ และได้กระทำกันในขอบเขตที่มิได้คาดหมาย การจัดตั้ง Hong Kong เป็นเมืองท่าเสรีในตอนต้นปี ค.ศ.1840 การเปิดเมืองท่า Canton และ Amoy ตามสนธิสัญญาในปี ค.ศ.1840 ทำให้โอกาสในทางเศรษฐกิจของชาวต่างประเทศขยายคืบหน้าไป และในทำนองเดียวกันก็มีส่วนช่วยเร่งให้การอพยพออกของชาวจีนในยุคสมัยปัจจุบันเพิ่มขึ้นอีกด้วย ในปี 1847 มีกรรมกรชาวจีนจำนวน 800 คน จากเมือง Amoy เดินทางไปถึงที่ Cuba นับเป็นเริ่มแรกของการอพยพของชาวจีนจำนวนมากที่ไปสู่โลกใหม่ สองปีต่อมา Peru ได้ทำสัญญารับกรรมกรชาวจีนเข้าไปทำงานในไร่ฝ้ายของตน ในปี ค.ศ.1849 เมื่อข่าวการพบทองในแคลิฟอร์เนียไปถึงประเทศจีนในปีนั้นเอง ก็มีกลุ่มชาวจีนกลุ่มแรกเดินทางไปถึง California เพื่อเข้าร่วมในการแสวงหาทอง ในปี ค.ศ.1849 ปีเดียวกันนี้ ก็ได้มีกรรมกรชาวจีนปรากฏตัวขึ้นในรัฐ New South Wales ในออสเตรเลีย และในปี ค.ศ.1851 เมื่อมีการค้นพบทองในพื้นที่ดังกล่าว และต่อมาในรัฐ Victoria ก็ได้ช่วยเร่งให้ชาวจีนอพยพไปออสเตรเลียในระหว่างเวลาช่วงหลังของคริสตศตวรรษที่ 19 มากขึ้น ในปี ค.ศ.1850 ได้มีการนำคนงานชาวจีนไปหมู่เกาะฮาวายเพื่อทำงานในไร่อ้อย ทั้งนี้เนื่องจากมีโรคระบาดและเกิดการรบพุ่งกันระหว่างหัวหน้าเผ่าต่าง ๆ ใน

สาวายทำให้แรงงานจากชนพื้นเมืองในหมู่เกาะนี้ลดน้อยลง ในปีเดียวกันได้เริ่มการก่อสร้างทางรถไฟข้ามคอคอดปานามา จึงได้มีการนำชาวจีนเข้าไปในประเทศนั้นเพื่อทำงานในการก่อสร้าง

ตลอดระยะเวลาส่วนใหญ่ในคริสตศตวรรษที่ 19 ชนชาวจีนผู้อพยพได้เดินทางลงไปทางใต้เป็นส่วนใหญ่ โดยผ่านทะเลจีนใต้ไปสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศออสเตรเลีย หรือไม่ก็ไปทางตะวันออกข้ามมหาสมุทรแปซิฟิคไปสู่โลกใหม่ การเปิดคลอง Suez ในปี ค.ศ.1869 ได้ช่วยส่งเสริมการค้าขายระหว่างหวีปยุโรป และเอเชีย และในระหว่างปี ค.ศ.1870 ชาวจีนก็เริ่มอพยพไปทางตะวันตกจนถึงหวีปยุโรป และผ่านหวีปยุโรป

ชาวจีนผู้อพยพเกือบทั้งหมดไปจากมณฑลชายฝั่งของจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก Kwangtung และ Fukien, ในระยะเวลาก่อนนี้หลายสิบปี จะมีชาวมุสลิมจำนวนน้อยแต่มีอยู่เสมอ ออกจากมณฑลทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือไปยังประเทศซาอุดิอาระเบีย เพื่อไปตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวร และหลังจากการจัดตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นในปี ค.ศ.1949 แล้ว จำนวนชาวจีนมุสลิมที่เดินทางออกนอกประเทศไปทางเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ก็มีมากขึ้น

ในปี ค.ศ.1963 มีชาวจีนอาศัยอยู่ในฮ่องกง เป็นจำนวนถึง 3,197,091 คน ในมาเก๊า 160,764 คน และมีจำนวนถึง 16,420,910 คนที่อาศัยอยู่นอกผืนแผ่นดินใหญ่ และในไต้หวัน นับเป็นกลุ่มอพยพชาวเอเชีย ที่มีเชื้อชาติเดียวกันกลุ่มใหญ่ที่สุด ถ้าเรานำมาเอาว่าจำนวนประชากรจีนทั้งหมดในปีนั้นเป็นประมาณ 650 ล้านคน ประมาณได้ว่ามีจำนวนชาวจีนถึง 20 คน ในทุก 1,000 คน ที่ออกไปอาศัยอยู่นอกประเทศของตน (Map II-3) ในจำนวนชาวจีนที่อยู่ในต่างประเทศ 96.6 เปอร์เซ็นต์ อยู่ในประเทศที่อยู่ในหวีปเอเชีย และโดยทั่ว ๆ ไป รูปลักษณะการกระจายอยู่ของชาวจีนในต่างประเทศอาจแสดงให้เห็นได้ดังนี้ อยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศร้อนและเป็นพื้นที่ตามชายฝั่ง และอยู่ในตัวเมือง ประมาณแล้วมากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของชาวจีนโพ้นทะเล จะทำมาหากินอยู่ภายในพื้นที่ที่มีอากาศร้อน

ส่วนใหญ่ของชาวจีนโพ้นทะเลจะอยู่ในพื้นที่ต่ำกว่าเส้นขนาน 18° N ซึ่งเป็นเส้นขนานที่อยู่ต่ำกว่าเกาะไหหลำเพียง 2-3 ไมล์

ในพื้นที่ในระยะละติจูดสูง (higher latitudes) จะมีจำนวนชาวจีนที่อพยพไปอยู่ลดน้อยลงมาก สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศเดียวที่มีพื้นที่อยู่ในระยะละติจูดกลาง (mid latitude) ที่มีชาวจีนอพยพไปอาศัยอยู่มากกว่า 100,000 คน ชาวจีนโพ้นทะเลที่อาศัยอยู่ในแคนาดา ญี่ปุ่น เกาหลี และอังกฤษ นับเป็นกลุ่มใหญ่อันดับรองลงไป

ชาวจีนโพ้นทะเลมักจะอยู่รวมกันบนเกาะหรือตามชายฝั่งทะเล ยิ่งกว่าจะเข้าไปภายในพื้นที่ของทวีป เอเชียตะวันออกเฉียงใต้รุมนุมชาวจีนที่ใหญ่ที่สุดจะอยู่ตามชายฝั่งด้านเหนือของอ่าวไทย ชายฝั่งทะเลตะวันตกของแหลมมะลายู และทางตะวันตกของชายฝั่งด้านเหนือของเกาะชวา ในทะเลแคริบเบียน จะพบว่าชาวจีนส่วนใหญ่ไปอยู่ในคิวบา จาไมกา และทรินิแดด ในทวีปแอฟริกา พบว่าอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากในเกาะ Mauritius และ Madagascar ยิ่งกว่าจะเข้าไปอยู่ในตัวทวีป ในทวีปอเมริกาเหนือ ชาวจีนเข้าไปอาศัยอยู่มากในรัฐแคลิฟอร์เนีย และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา

ได้เกิดมีเมืองจีน (Chinatowns) ขึ้นทั่วโลกร่วมอยู่ตามนครหลวง (metropolises) ที่มีขนาดใหญ่พอสมควร ดังเช่นคนจีนที่เป็นชาว Brazilian 90 เปอร์เซ็นต์อาศัยอยู่ใน Sao Paulo, คนจีนที่เป็น Bolivian 57 เปอร์เซ็นต์อาศัยอยู่ใน La Paz และคนจีนที่เป็น Peruvian 50 เปอร์เซ็นต์อาศัยอยู่ใน Lima

การอพยพออกจากประเทศของจีน เป็นผลเนื่องจากสภาพการณ์ทั้งในประเทศจีนและในต่างประเทศ ปัจจัยต่าง ๆ ภายในประเทศจีน ซึ่งกระตุ้นให้มีการอพยพออกก็ได้แก่ความยากจน การว่างงานในเขตชนบท สงครามกลางเมือง และความอดอยาก ปัจจัยที่เย้ายวนในต่างประเทศก็ได้แก่ โอกาสที่จะได้ทำงานซึ่งเกิดขึ้นโดยประเทศในยุโรป แสวงหาประโยชน์และลงทุนพัฒนาในประเทศในเขตร้อน และความขาดแคลนแรงงานในบรรดาประเทศอุตสาหกรรม ในระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านพ้นไป อาชีพหลักของชาวจีนโพ้นทะเลได้แก่งานร้านขายอาหาร การค้าปลีก แรงงานเกษตรกรรม การฝีมือ อุตสาหกรรมขนาดเล็ก และการเหมืองแร่

แม้ว่าประชาชนจีนกว่า 70 เปอร์เซ็นต์จะหาเลี้ยงชีพด้วยการเพาะปลูกและกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการเพาะปลูก แต่ก็ปรากฏว่ามีชาวจีนโพ้นทะเลจำนวนเล็กน้อยมากที่จะเลือกทำมาหากินในต่างประเทศโดยทำการเพาะปลูกที่เป็นส่วนสัดของตนเอง (independent farmers)

ชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน (Minority Groups of China)

ทำนองเดียวกับในสหรัฐอเมริกา จีนเป็นประเทศหนึ่งที่ประชากรในประเทศประกอบด้วยชนหลายชาติพันธุ์ ในขณะที่ประชาชนจีนเป็นส่วนใหญ่เป็นฮั่น (Han) หรือชาติพันธุ์จีนห่วมห้นชนชาติพันธุ์อื่น ก็ยังมีประชาชนจีนอีกประมาณถึง 35.5 ล้านคน ที่ยังคงรักษาประเพณี มีศาสนาและภาษาที่ใช้ไม่ใช่จีนอยู่ ประชาชนเหล่านี้ส่วนใหญ่อาศัยตามพื้นที่ที่เป็นชายแดนของประเทศจีน ออกไปทางเหนือ ทางตะวันตกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้ของพื้นที่ที่เป็นจีนแท้ (China Proper)

บรรดาพื้นที่ที่ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้อาศัยอยู่จะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามความแตกต่างของกลุ่มผู้ที่อาศัยนั้น ในภูมิภาคซึ่งปกครองตนเอง และเรียกชื่อว่ามองโกเลียในนั้น เป็นพื้นที่ทุ่งหญ้า (steppe) อยู่ ทางเหนือของกำแพง Great Wall และทางใต้ของทะเลทราย Gobi พื้นที่ที่อาศัยเป็นที่ค่อนข้างแห้งแล้ง เกือบจะไม่มีอะไรพอเลี้ยงชีพผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ได้เลย ชนกลุ่มน้อยกลุ่มนี้ได้แก่ชาวมองโกล นอกจากอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้แล้ว ก็ยังอยู่อย่างกระจัดกระจายไปทั่วประเทศจีน มีจำนวนรวมกันทั้งสิ้นประมาณ 1.6 ล้านคน

ตามทะเลทรายและภูเขาในมณฑล Sinkiang จะพบว่ามีชนเผ่าอุยเกอ (Uighurs), เผ่ากาซัค (Kazakhs) และเผ่าเกอกิซ (Kirghiz) อาศัยอยู่ พวกชนเผ่าที่สืบสายมาจากพวกเตอร์ก เหล่านี้มีอยู่รวมกันประมาณ 4.5 ล้านคน และแต่ละเผ่าก็มีความแตกต่างกันมากเท่า ๆ กับที่มีความละม้ายคล้ายคลึงกัน

บนที่ราบสูงทางตอนใต้ของเทือกเขาคุนลุน และทางตอนเหนือของเทือกเขาหิมาลัย มีชาวทิเบตประมาณ 3 ล้านคนอาศัยอยู่ ชนเผ่านี้ยังมีอาศัยอยู่ทางใต้ของเทือกเขาหิมาลัย และในพื้นที่บางส่วนของมณฑล Szechwan, Tsinghai และ Yunnan อีกด้วย ชนเผ่านี้อาศัยอยู่ตามลาดภูเขาหรือไม่ก็บนพื้นที่ราบสูง ซึ่งอยู่ระหว่างภูเขา ซึ่งมีลมฟ้าอากาศหนาวจัดและแห้งแล้ง

บรรดาที่ราบสูงและภูเขาทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีนเป็นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชนที่แตกต่างกันหลายชาติพันธุ์ ส่วนใหญ่เป็นพวกเชื้อสายเผ่า Tibeto-Burman และ Austro-Asiatic ในกลุ่มชนต่างเผ่ากันนี้ก็มีพวก Chuang, Yi, Miao, Li, Lisu และ Yao และมีชนเชื้อชาติไทยและเชื้อชาติพม่าอาศัยปะปนอยู่ในพื้นที่นี้ด้วย

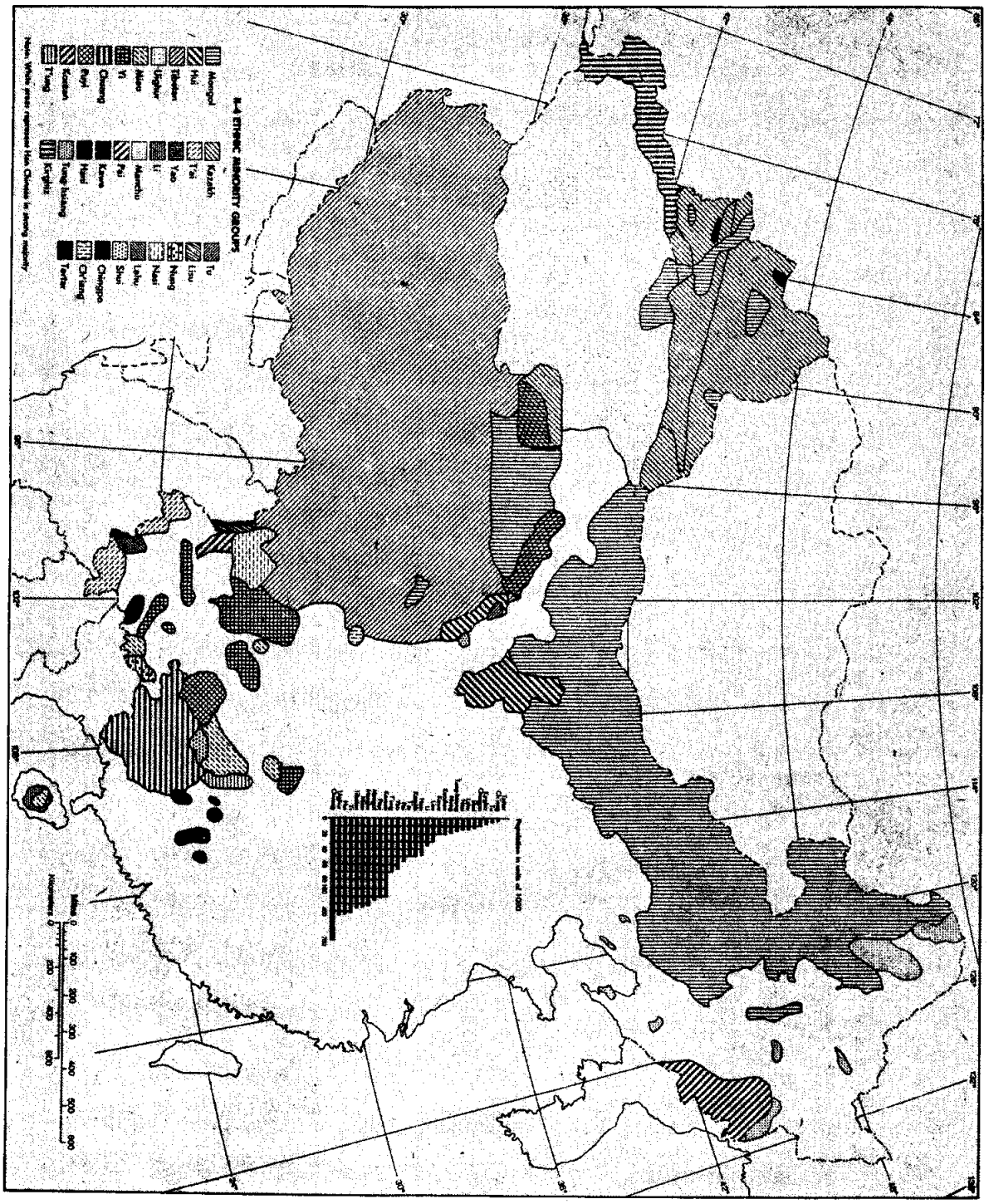
Mongol
Hui
Tibetan
Uighur
Miao
Yi
Chuang
Puyi
Kaoshan
T'ung
Kazakh
T'ai
Yao
Li
Manchu
Pai
Kawa
Hani
Tung-hsiang
Kirghiz
Tu
Lisu
Nung
Nasi
Lahu
Shui
Chingpo
Ch'iang
Tartar

ในดินแดน Ningsia Hui ซึ่งปกครองตนเอง และอยู่ทางปลายเขตด้านตะวันตกของที่ราบสูงดินเลิสส์ เป็นที่อยู่อาศัยของชนเผ่า Huis เป็นส่วนใหญ่, ชนเผ่า Huis เป็นชนเชื้อชาติจีนฮั่น ซึ่งแยกตัวออกจากกลุ่มใหญ่ เพราะเชื่อถือศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ยังมีชนเผ่า Huis อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ กระจัดกระจายไปทั่วส่วนต่าง ๆ ของประเทศจีน นอกจากกลุ่มชนดังกล่าวแล้วนี้ ยังมีชนเผ่าแมนจู และเกาหลีอีกจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่ในตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศจีน ชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน ซึ่งแบ่งออกเป็นเชื้อชาติต่าง ๆ นี้ ได้มีแสดงไว้ใน Map II-4 พร้อมด้วยตารางแสดงรายการประกอบภาษาต่าง ๆ ของชนกลุ่มต่าง ๆ กันเหล่านี้ก็ได้มีแสดงไว้ใน

การขนส่ง (Transportation)

กุญแจสำคัญในความเจริญทางเศรษฐกิจในประเทศจีนได้แก่ การจัดให้มีระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพขึ้น ตลอดเวลาในประวัติศาสตร์ของจีน ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจมีส่วนผูกพันอย่างใกล้ชิดกับปัญหาการแจกจ่ายพืชผลและทรัพยากรออกไป ความอดอยากต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นยอมจะขจัดปัดเป่าไปได้ถ้าอาหารอันมีอยู่เหลือเฟือในพื้นที่ส่วนอื่น ๆ สามารถนำส่งเข้าไปในภูมิภาคที่กำลังประสบความขาดแคลนได้ พื้นภูมิประเทศที่มีไม้อุดมสมบูรณ์ในภาคตะวันตกเฉียงใต้มิได้รับการพัฒนา เพราะเนื่องด้วยการติดต่อกันทางผิวพื้นดินกับศูนย์กลางอุตสาหกรรมและกับประชาชน ทำได้ยากยิ่ง รัฐบาลจีนคอมมูนิสต์ตระหนักดีถึงการขาดตกบกพร่องในการขนส่ง และได้เอาการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการขนส่งสมัยปัจจุบันเป็นงานสำคัญส่วนใหญ่ในโครงการ 5 ปี ที่จะต้องดำเนินการต่อเนื่องกันไป

การรถไฟนับเป็นวิถีทางการขนส่งหลักของจีนในแง่ของการนำสินค้าและผู้โดยสารจำนวนมากเคลื่อนที่ และในแง่ระยะทางที่สามารถทำได้ในแผนการเศรษฐกิจ การรถไฟได้รับการพิจารณาเป็นผู้ทำการขนส่ง สายหลัก (Main line) ส่วนการขนส่งทางน้ำ และทางถนนเป็นระบบการขนส่งชั้นรองลงมา (Map II-6) แม้ว่าการขนส่งทางน้ำจะเป็นวิธีทางขนส่งที่ถูกที่สุดในการขนย้ายสินค้าจำนวนมาก แต่การขนส่งแบบนี้มักถูกจำกัดด้วยสภาวะ[illegible]ธรรมชาติ และประกอบกับพื้นที่ของประเทศจีนถึง 2 ใน 3 ไม่สามารถจะไปให้ถึงโดยการเดินเรือในลำน้ำได้ แม่น้ำแยงซีเกียง, แม่น้ำซีเกียง และแม่น้ำซุงการี นับว่าเป็นทางสัญจรไปมาที่สำคัญอยู่เสมอ แต่ถ้า

พูดถึงระบบการขนส่งของประเทศโดยส่วนรวมแล้ว ถือว่าการรถไฟเป็นกระดูกสันหลังของระบบการขนส่งของจีน รถยนต์และการขนส่งทางอากาศนับว่าแพงมากเกินไปในการใช้ขนส่งพัสดุจำนวนมาก (Massive bulk) และให้ไปในระยะทางไกล ๆ ดังนั้นจึงได้จัดไว้ให้มีบทบาทในการขนย้ายข้าวของใหญ่ ๆ ในประเทศจีนทางถนนใช้อำนวยการขนส่งในระยะใกล้ และเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสถานีรถไฟ ส่วนสายการบินจัดสำรองไว้สำหรับการขนส่งโดยเร่งด่วนระหว่างจุดที่อยู่ห่างไกลกัน มีแต่ในทิเบตเท่านั้นที่ใช้ถนนหนทางเป็นเส้นทางสำคัญติดต่อกับส่วนอื่น ๆ ของจีน

การรถไฟ Railroads

ก่อนเกิดสงคราม จีน - ญี่ปุ่น การลงทุนในกิจการรถไฟของจีนจัดขึ้นโดยชาวต่างประเทศ และเส้นทางสายใหญ่ของการรถไฟย่อมจะจัดขึ้นให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ลงทุน การก่อสร้างปรากฏว่ามีคุณภาพต่ำ รางรถไฟที่วางไว้ก็ทั้งแคบ และใช้รางที่เป็น standard gauge tracks, สถานีรถไฟและเครื่องใช้เก่า ๆ และรถตู้ซึ่งมีจำนวนจำกัด ส่วนแต่สิ่งเข้ามาจากต่างประเทศ รางรถไฟที่มีวางไว้หนาแน่นที่สุดอยู่ในแมนจูเรีย และตามแนวชายฝั่งทะเลตะวันออกของจีนเหนือ ในพื้นที่ดังกล่าวเหล่านี้มีการจัดวางรางไว้คิดแล้วมากกว่า 3/4 ของระบบราง-รถไฟทั้งหมด ส่วนทางใต้ของแม่น้ำ Yangtze นั้น เส้นทางรถไฟเพียง 2-3 เส้นทาง ทางตะวันตกของเส้นสมมุติที่ลากจาก Lan-chou ไปหา K'un-ming ไม่มีการวางรถไฟไว้เลย การที่ดำเนินการจัดวางไว้อย่างไม่เท่าเทียมกันนี้ เป็นผลมาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันอยู่จำนวนหนึ่ง ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่สุดได้แก่การแย่งกันขอรับดำเนินการการรถไฟโดยประเทศมหาอำนาจในตอนปลายคริสตศตวรรษที่ 19 แมนจูเรียตกอยู่ภายในวงอิทธิพลของรัสเซียหนักหนาที่การรถไฟสายตะวันออกของจีนและสาขาทางใต้ของสายนี้ทำเสร็จ เยอรมันนีได้รับสัญญาให้สร้างทางรถไฟสาย Tsingtao-Tsinan และส่วนหนึ่งของสาย Tientsin-P'u-kou ซึ่งเป็นผลอำนวยให้เยอรมันนีสามารถแสวงหาประโยชน์จากแร่ธาตุที่มีอยู่ในมณฑล Shantung ได้ อังกฤษพยายามเปิดเส้นทางข้ามผ่านประเทศจีนโดยการสร้างทางรถไฟจากพม่าไปเชื่องไฮ่ ฝรั่งเศสสร้างทางสาย K'un-ming-Haiphong เพื่อพยายามเชื่อมโยงแหลม Luichow กับภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน ญี่ปุ่นจัดตั้งโครงการพัฒนาการการรถไฟขึ้นในไต้หวัน เบลเยี่ยม รับเอาโครงการรถไฟสาย Piking-Hankow โดยขอให้สหรัฐอเมริกาลงทุนในการสร้างส่วนทางภาคใต้ของ

การรถไฟสายนี้, ซึ่งได้แก่สาย Canton-Hankow (Map II-7) มีการรวมหุนของต่างประเทศกับของจีนเข้าด้วยกันในการสร้างทางรถไฟที่มีชื่อว่าสาย Lan-hai โดยเริ่มจาก Kiangsu ตะวันตกออกไปในทิศทางของฉนวน Kansu

ความเสียหายต่อกิจการรถไฟในระหว่างสงครามต่อต้านญี่ปุ่นและสงครามกลางเมืองในประเทศจีน ปรากฏว่าหนักมาก เมื่อรัฐบาลคอมมูนิสต์ของจีนขึ้นสู่อำนาจในปี ค.ศ. 1949 ภาระงานที่จะซ่อมสร้างและพัฒนาระบบการรถไฟมีมากมายมหาศาล และในระหว่างยุคการฟื้นฟูของประชาชนในระหว่างปี ค.ศ.1950 ถึง 1952 นั้น ปรากฏว่าได้ใช้ความพยายามอย่างหนักในการปรับปรุงเส้นทางรถไฟที่มีอยู่ให้ใช้การได้ ในปี 1952 ปรากฏว่ามีทางรถไฟรวมกันยาวถึง 24,000 กิโลเมตร ใช้การได้เป็นการเพิ่มจากระยะทางเดิมที่ใช้การได้ในปี 1949 คือ 11,000 กิโลเมตร ถึง 118 เปอร์เซ็นต์

โครงการ 5 ปี ได้รวมเอาโครงการที่กำหนดไว้ว่าจะทำการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ในประเทศจีนให้เข้าอยู่ในข่ายการคมนาคมขนส่งอันเดียวกันให้ได้ ได้มีการเน้นเป็นพิเศษในการเชื่อมโยง ภูมิภาคทางใต้เข้ากับทางตะวันตกเฉียงใต้ เพราะต่างเป็นภูมิภาคที่มีศักย์ในการผลิตสูง และเชื่อมโยง 2 ภูมิภาคนี้กับส่วนอื่น ๆ ของประเทศ การก่อสร้างทางรถไฟสายตะวันตกเฉียงเหนือ ยังมีจุดประสงค์ 2 ประการคือ

1. ทำให้แหล่งทรัพยากร แร่ธาตุใน Sinkiang ได้ไปถึงบรรดาศูนย์กลางอุตสาหกรรมของจีนทางภาคตะวันออกได้ และในขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาระบบอุตสาหกรรมในท้องถิ่นไปด้วย

2. ประชาชนกลุ่มน้อยทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของจีนเข้ามาอยู่ใกล้กันในด้านการเมืองและวัฒนธรรมกับปักกิ่ง

ทางรถไฟสายแรกที่คอมมูนิสต์สร้างเพิ่มเข้าในระบบการรถไฟได้ทางรถไฟยาว 549 กิโลเมตร ระหว่าง Chungking กับ Ch'eng-tu ทางรถไฟสายนี้สร้างเสร็จในปี 1952 อำนวยให้ Szechwan มีทางนำพืชผลการเกษตร เช่น ฝ้าย ข้าว น้ำมันตัง ผลไม้ และน้ำตาล ออกสู่ตลาดได้โดยง่าย ต่อมาก็ได้สร้างทางรถไฟเชื่อมโยง Ch'eng-tu กับ Pao-chi ขึ้นอีกในเส้นทางสาย Lang-hai (Map II-8) ดังนั้นมณฑล Szechwan ที่ก่อน

เลยอยู่โดดเดี่ยว ก็ได้ต่อเชื่อมเข้ากับส่วนอื่น ๆ ของประเทศโดยเส้นทางรถไฟสาย Chungking หรือสาย

เส้นทางสาย Lung-hai ที่ได้สร้างขึ้นไว้จากเมืองท่า Lien-yun-kang บนฝั่งทะเลเหลือง ถึง Tienshui ในมณฑล Kansu ได้รับการสร้างต่อเพิ่มขึ้นไปถึง Lan-chou ซึ่งเป็นเมืองหลวงของ Kansu ในปี 1952 ได้มีการขยายต่อไปจาก Lan-chou ไปทางตะวันตกผ่าน Sinkiang จนจรดชายแดนรัสเซียและให้ชื่อว่าเส้นทาง Drushba (friendship) ตามชื่อของสถานีชายแดนโซเวียต เส้นทางรถไฟที่สร้างเสร็จใหม่นี้มีความยาว 2,331 กิโลเมตร ระหว่าง Lanchou กับ Drushba ในปี 1960 เส้นทางสายนี้ได้ต่อไปอีกถึง Urumchi, เมืองหลวงของ Sinkiang เป็นที่คาดกันว่าคงจะไม่มีการสร้างต่อเลยไปจากจุดนี้

เส้นทางรถไฟระหว่างประเทศอีกสายหนึ่ง เชื่อมโยงจีนกับสหภาพโซเวียตโดยผ่านมองโกเลีย สร้างเสร็จเอาในปี 1956 ทำให้ย่นระยะทางระหว่าง Moscow กับ Peking โดยผ่าน Ulan Bator ได้ถึง 1,091 กิโลเมตร

ความยาวของทางรถไฟทั้งหมดในประเทศจีนในปัจจุบันนี้ ประมาณ 40,000 กิโลเมตร (25,000 ไมล์) เพิ่มขึ้นมากกว่า 12,000 กิโลเมตร (7,500 ไมล์) ตั้งแต่เมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ในพื้นที่ที่มีทางรถไฟให้บริการถึงนี้ปรากฏว่าได้มีความเจริญเกิดขึ้นอย่างมาก

เส้นทางรถไฟสายหลักในปัจจุบันของจีนมีดังต่อไปนี้ .-

1. ทางรถไฟสาย Peking-Shen-yang (Mukden) ทางรถไฟสายนี้มีความยาว 840 กิโลเมตร เชื่อมต่อแมนจูเรียเข้ากับจีนเหนือ แม้ว่าการรถไฟสายนี้จะมีรางคู่ แต่ก็ปรากฏว่ามีขบวนรถไฟวิ่งไปมาจำกแมนจูเรียอยู่อย่างเต็มที่

2. ทางรถไฟสาย Tientsin-Shanghai ทางรถไฟสายนี้มีความยาว 1,310 กิโลเมตร เป็นเส้นทางรถไฟที่ขนานไปกับชายฝั่งทะเล เชื่อมต่อนครอุตสาหกรรมใหญ่ 2 แห่งเข้าด้วยกัน คือ Tientsin และ Shanghai โดยผ่านนคร Nanking ขบวนรถไฟสายนี้บรรทุกถ่านหิน, ไม้ซุง, เหล็กกล้า และเหล็กหล่อ ลงไปทางใต้ ในขณะที่ขบวนขึ้นสู่ทางเหนือ ขนสินค้าส่วนใหญ่ที่เป็นผ้าและแป้ง

3. ทางรถไฟสาย Peking-Wu-han ทางรถไฟสายนี้ทอดไปตามแนวเส้นแวงเหมือนกับสายที่ 2 มีความยาว 1,211 กิโลเมตร วิ่งผ่านภูมิภาคที่ทำการเพาะปลูกที่สำคัญ ๆ ของจีนภาคกลาง และอำนวยให้เป็นทางสินค้าผ่านขึ้นเหนือและลงใต้

4. ทางรถไฟสาย Wu-han-Canton ทางสายนี้เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางรถไฟที่เชื่อมต่อระหว่าง Peking กับ Canton และใช้ข้ามสะพาน Wu-han ที่สร้างขึ้นใหม่ เส้นทางสายนี้ยาว 1,088 กิโลเมตร ทำให้ระยะทางจาก Peking ไปถึง Canton โดยผ่านเส้นทางนี้ยาวถึง 2,299 กิโลเมตร

5. ทางรถไฟสาย Harbin เส้นทางสายนี้ประกอบด้วยทางรถไฟสายเก่า 2 สาย ของแมนจูเรีย คือ ทางรถไฟสาย Chinese Eastern Railway และสาย South Manchuria Railway ระยะทางของเส้นทางรถไฟจาก Man-chou-li ในมองโกเลียในถึง Harbin ยาว 928 กิโลเมตร และระยะทางจาก Harbin ไปถึง Sui-fen-ho ในแมนจูเรียตะวันออก ยาว 552 กิโลเมตร รวมเส้นทางรถไฟสายนี้ยาวทั้งหมด 1,480 กิโลเมตร เส้นทางสายที่ต่อจาก Harbin ไปทางใต้ ถึงเมืองท่า Dairen ยาว 1,368 กิโลเมตร ตลอดเส้นทางเป็นรางคู่ เส้นทางรถไฟสายนี้แล่นผ่านใจกลางของแมนจูเรีย และอำนวยทางออกของผลิตผลต่าง ๆ ของ Manchuria

6. ทางรถไฟสาย Lung-hai ทางรถไฟสายนี้เป็นสายที่ยาวที่สุดในเส้นทางตะวันออก-ตะวันตก ตั้งต้นจาก Lien-yun-kang ใน Kiangsu ซึ่งมีชื่อเดิมว่า Hai-chou, ไปถึง Lan-chou, ซึ่งมีชื่อเดิมว่า Lang-chou ดังนั้นชื่อทางรถไฟสายนี้จึงเป็นคำผสมของคำในชื่อสถานที่ในชั้นต้น ความยาวทั้งหมดของทางรถไฟสายนี้ 1,782 กิโลเมตร ทางตะวันตกของทางรถไฟสายนี้จากเมือง Lan-chou ดังที่ได้อธิบายไว้ในตอนต้น ได้ต่อเชื่อมไปถึงเมือง Urumchi และต่อออกไปจนจดชายแดนโซเวียต นับเป็นความยาวทั้งสิ้น 4,113 กิโลเมตร

7. ทางรถไฟสาย Shanghai-Chu-chou, ทางรถไฟสายนี้ยาว 1,128 กิโลเมตร วิ่งจาก Shanghai ในทิศทางตะวันตกเฉียงใต้ ผ่าน Hangchow จนกระทั่งไปต่อเข้ากับเส้นทางสาย Wu-han-Canton ที่เมือง Chu-Chou ใน Hunan ทางรถไฟสายตะวันออก-ตะวันตก นี้มีบทบาทในทางเศรษฐกิจมาก โดยเชื่อมโยงภูมิภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ของประเทศจีนให้ถึงกัน

Map II-9 แสดงลำดับการทางประวัติศาสตร์ ของการสร้างทางรถไฟของจีน

การขยายทางรถไฟได้รับการเสริมรับด้วยสะพานและอุโมงค์ในขอบเขตกว้างขวาง โดยเฉพาะได้มีการสร้างสะพานที่สำคัญสำหรับทางรถไฟนับแต่ปี 1949 มาดังนี้

1. สะพาน Wu-han นับเป็นสะพานที่ใหญ่ที่สุดในทวีปเอเชีย สะพาน Wu-han มีความยาว 1,700 เมตร (5,600 ฟิต) สร้างเป็นสะพาน 2 ชั้น มีรางคู่ และผิวจราจร 6 ของถนน (six highway lanes) ทอดข้ามแม่น้ำ Yangtze ตรงจุดที่นคร 3 นคร ตั้งอยู่ Hankow, Han-yang และ Wu-ch'ang สะพานนี้นับเป็นสะพานแรกที่ทอดข้ามแม่น้ำ Yangtze ไม่ใช่แต่เพียงเป็นสิ่งก่อสร้างที่แสดงความสำเร็จของฝีมือทางวิศวกรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวแทนของการเชื่อมโยงที่สำคัญในระบบการขนส่งของประเทศอีกด้วย แม่น้ำ Yangtze มิได้มีอุปสรรคต่อการรถไฟจากเหนือสู่ใต้อีกเลยนับแต่นั้นมา

2. สะพาน Chungking สะพานนี้สร้างเสร็จในปี 1959 เพื่อเชื่อมโยงทางรถไฟสำหรับมณฑล Szechwan

3. สะพาน Nanking สะพานนี้ช่วยอำนวยให้มีการเชื่อมต่อด้วยทางรถไฟระหว่าง Tientsin กับ Shanghai ได้สำเร็จ

Map II-10 แสดงระบบการบริหารงานการรถไฟของจีน Map II-11 แสดงที่ตั้งหน่วยศูนย์บำรุงขบวนการรถไฟ

เส้นทางถนน (Highways)

ข่ายถนนของจีน ก็คล้ายกับระบบการรถไฟ, คือมุ่งต่อเชื่อมมณฑลตามชายฝั่งทางภาคตะวันออกของจีน มีข่ายทางถนนหลวงคิดรวมความยาวเป็น 3/4 ของความยาวของถนนทั้งหมดประเทศจีน (highway mileage) และครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 1 ใน 3 ของเนื้อที่ดินทั้งหมดของประเทศ แต่อย่างไรก็ดี แม้ความหนาแน่นของถนนในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของจีนจะต่ำกว่าก็จริง แต่ในพื้นที่ส่วนนั้น เส้นทางถนนมีบทบาทสำคัญในการขนส่ง เนื่องด้วยในพื้นที่ภาคนี้มีทางรถไฟบริการอยู่เพียงในพื้นที่ส่วนน้อยของภูมิภาคเท่านั้น

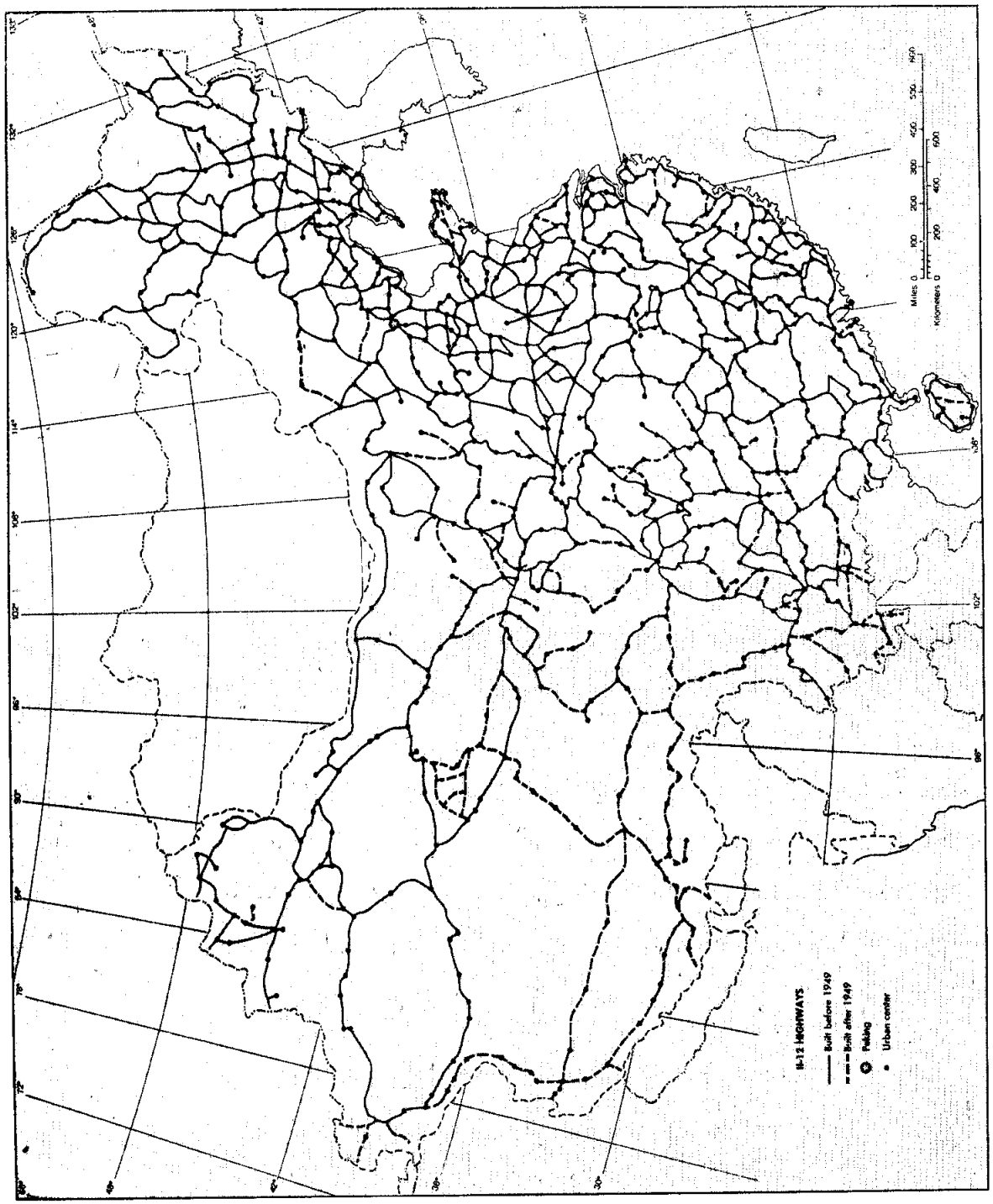
Miles 0 100 200 300 400 500 600
Kilometers 0 200 400 600
H-12 HIGHWAYS
Built before 1949
Built after 1949
Peking
Urban center

Lan-chou เป็นจุดรวมของข่ายเส้นทางถนนในจีนภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ จากเมือง Lan-chou เส้นทางถนนขยายต่อไปถึงเมือง Sian และจีนภาคตะวันออก, ทำหน้าที่เป็นทางเชื่อมโยงที่สำคัญยิ่งระหว่างจีนภาคตะวันตกเฉียงเหนือ และชายฝั่งทะเล จาก Lan-chou มีเส้นทางถนนใหญ่อีกสายหนึ่งเหยียดยาวไปทางตะวันออก เฉียงเหนือ ไปสู่เมือง Yin-ch'uan, Pao-t'ou และ Hu-ho-hao-t'e ในมองโกเลียใน มีเส้นทางถนนสายหนึ่งแล่นผ่านฉนวน Kansu ไปถึงเมือง Ha-mi และ Urumchi เส้นทางนี้ เป็นทางเชื่อมโยงทางเดียวระหว่าง Sinkiang กับมณฑลชายฝั่งทะเลก่อนหน้าที่จะมีการต่อขยาย ทางรถไฟระหว่าง Lan-chou กับ Urumchi ในปี ค.ศ.1960 มีเส้นทางถนนเชื่อมโยงเมือง Lan-chou กับ Hsi-ming ในมณฑล Tsinghai ถนนสาย Tsinghai-Tibet ได้ขยาย ต่อไปอีก 2,100 กิโลเมตร จากเมือง Hsi-ming ผ่าน Ko-erh-mu ข้ามภูเขา Kunlun ถึง Lhasa, ทำให้ Ko-erh-mu เป็นศูนย์กลางเส้นทางถนนใหม่ของ Kansu, Sinkiang และ Tibet

ในจีนภาคตะวันตกเฉียงใต้ เมือง Chungking และ Ch'eng-tu ใน Szechwan มีถนนสายใหญ่ ๆ หลายสายเชื่อมต่อกับมณฑล Hupeh, Hunan, Kweichow และ Yunnan เมือง Ya-an นับเป็นเมืองที่เป็นจุดตั้งต้นของเส้นทางถนนแห่งใหม่ในภาคตะวันตก-เฉียงใต้ของจีน จากเมืองนี้จะถนนยาว 2,250 กิโลเมตร ผ่านเมือง K'ang-ting ถึง Lhasa ใน Tibet และมีถนนอีกสายมุ่งลงทางใต้จาก Kun-ming ถึงชายแดนพม่า และมี ถนนขนาดเล็กอีกสายเชื่อมโยงระหว่าง Sinkiang ตะวันตกและทิเบตตะวันตก มีถนนยาว 2,000 กิโลเมตร มุ่งลงทางใต้จากเมือง An-hsi ข้ามที่ลุ่ม Tsaidam ถึง Ko-erh-mu และ Lhasa ณ ที่ An-hsi ถนนนี้จะไปต่อเข้ากับทางรถไฟที่มาจาก Lan-chou ไป Urumchi

การขนส่งทางอากาศ (Air Transport)

เส้นทางขนส่งทางอากาศนับว่าได้มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงภูมิภาคต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลกันในประเทศจีนให้ติดต่อถึงรัฐบาลกลางที่ปักกิ่ง (Map II-13) เมืองหลวงของ ชาติจึงเป็นประหนึ่งจุดรวมของข่ายการขนส่งทางอากาศ ซึ่งมีความยาวของเส้นทางบิน รวมทั้ง หมด 19,000 กิโลเมตร จากกรุงปักกิ่งมีเส้นทางบินมุ่งไปทางทิศเหนือถึง Ch'i-ch'i-ha-erh

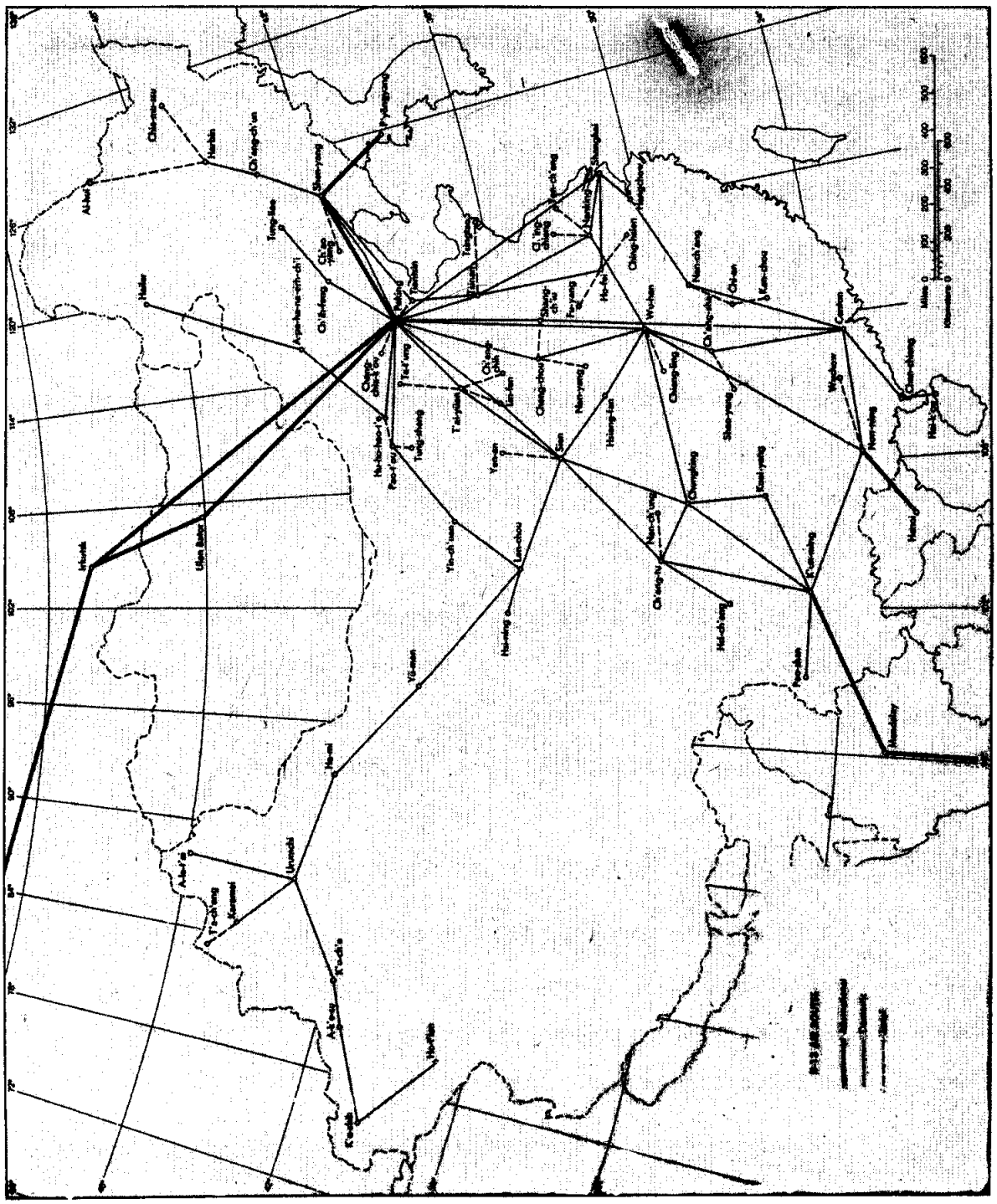

ในแมนจูเรีย ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ไปถึงนครเซี่ยงไฮ้ ทางใต้ลงไปสู่เกาะไหหลำ ทางตะวันตกไปถึงเมือง K'a-shih ในมณฑล Sinkiang, เส้นทางบินระหว่างประเทศของจีนมี 4 เส้นทางเชื่อมต่อกรุงปักกิ่งกับ Pyongyang, Ulan Bator, Irkutsk, และ Moscow อีก 3 เส้นทางเชื่อมต่อ Nan-ning กับ Hanoi, K'un-ming กับ Rangoon และ Urumchi กับ Alma Ata มีสายการบินภายในประเทศ 6 สาย เชื่อมโยง Peking กับ Shanghai, Nan-ning, Ch'eng-tu, Lhasa ที่อุ่น Tsaidam และ Urumchi และอีก 2 สายการบินภายในเชื่อมต่อ Shanghai กับ Canton และ Lan-chou

การพาณิชย์นาวี (Marine Commerce)

จีนมีท่าเรือหางธรรมชาติ และแนวชายฝั่งตามธรรมชาติอยู่จำนวนมาก อยู่ตามชายเขตอ่าว Chihli (Po Hai) ทะเลเหลือง, ทะเลจีนตะวันออก และทะเลจีนใต้ ทำให้เหมาะแก่การพัฒนาการพาณิชย์นาวีการค้าทางทะเลนี้ กระทำทั้งระหว่างประเทศและหัวเมืองชายฝั่ง

ท่าเรือเดินสมุทรระหว่างประเทศที่สำคัญของจีนก็ได้แก่ Shanghai, T'ang-ku (สำหรับ Tientsin), Dairen (Lu-ta), และ Canton, จากเมืองท่าเรือเหล่านี้ เส้นทางการค้าทางทะเลได้แยกกระจายออกไปทุกทิศทุกทาง เส้นทางที่สำคัญที่สุดในจำนวนนี้ ได้แก่เส้นทางเดินเรือ ซึ่งเชื่อมต่อประเทศจีนกับยุโรป โดยผ่านทางผ่านมหาสมุทรอินเดีย, คลองสุเอซ และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน, สินค้าออกสำคัญที่ผ่านเส้นทางเดินทะเลนี้ได้แก่ ถั่วเหลือง, ยาสูบ, น้ำมันตัง, ผลิตผลจากสัตว์, และแร่ธาตุต่าง ๆ

เส้นทางการค้าทางทะเลตามชายฝั่ง ได้แผ่ออกจาก Shanghai ไปทางเหนือและทางใต้ เส้นทางเหนือได้ต่อเชื่อม Shanghai กับ Tsingtao, T'ang-ku และ Dairen, เส้นทางใต้ต่อเชื่อม Shanghai กับ Ning-po, Foochow, Amoy, Swatow, Canton, และ Hai-k'ou สินค้าที่ขนผ่านเส้นทางมีอาหาร เกลือ และถ่านหิน

ฐานะการแข่งขันกันระหว่างเมืองท่าหนึ่งกับเมืองท่าอื่น ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับขนาดของดินแดนที่อยู่เบื้องหลังเมืองท่านั้น ๆ ขึ้นกับปริมาณการค้า, ลักษณะธรรมชาติของสิ่งอำนวยประโยชน์และความสะดวกที่มีอยู่ในท่าเรือนั้น ๆ และขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ท่าเรือนั้นถูกน้ำแข็งปิดกั้นอยู่

ถ้าสภาพอมฟ้าอากาศในท้องถิ่นนั้นจะเป็นไป เมืองท่าใหญ่ของจีน 4 แห่ง ปรากฏว่ามีลักษณะที่เป็นคุณ ในแง่ปัจจัยดังกล่าวมานี้

เมืองท่า T'ang-ku อยู่ห่างไปทางตะวันออกของ Tientsin 15 กิโลเมตร และอยู่ทางตอนเหนือของปากแม่น้ำ Hai Ho เมืองท่าเรือแห่งนี้สร้างขึ้นเพื่อลดความยากลำบากของเรือสินค้าเดินสมุทรที่จะต้องเดินเรือเข้ามาในลำน้ำ Hai Ho, ท่าเรือแห่งนี้ให้บริการแก่ดินแดนที่อยู่เบื้องหลังซึ่งมีเนื้อที่ถึง 2 ล้านตารางกิโลเมตร และมีประชากรถึง 100 ล้านคน สินค้าออกของพื้นที่นี้มี ฝ้าย เกลือ และผลิตภัณฑ์จากฝีมือ และมีผลิตผลจากสัตว์ที่ส่งไปจาก Shensi, Kansu, Tsinghai และมองโกเลียใน สินค้าเข้าซึ่งผ่าน T'amg-ku ได้แก่ เครื่องจักรชนิดต่าง ๆ รถยนต์ และเครื่องมือเครื่องใช้ทางเกษตรกรรม

เมืองท่า Shanghai ตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างจีนภาคเหนือและจีนภาคใต้ เมืองท่านี้มีดินแดนเบื้องหลังเมืองท่าซึ่งมีเนื้อที่ 2 ล้านตารางกิโลเมตร และประชากร 250 ล้านคน Shanghai เป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมเบา และมีแรงงานที่มีฝีมือสูง แม้ว่าครั้งหนึ่ง Shanghai จะเป็นเมืองท่าชั้นนำและรับ-ส่งสินค้าระหว่างประเทศในปริมาณถึงครึ่งหนึ่งของสินค้าดังกล่าวทั้งหมดของจีน และประมาณ 1 ใน 3 ของสินค้าทั้งหมดภายในประเทศก็ตาม แต่-บัดนี้ นครแห่งนี้ได้กลายความสำคัญลงไปแล้วตั้งแต่ปี 1949

เมืองท่า Canton เป็นเมืองท่าเรือสำคัญของจีนภาคใต้ เนื่องจากอยู่ใกล้กับเส้นทางเดินเรือพาณิชย์ของชาวยุโรป ตัวนครนี้ตั้งอยู่เหนือที่ราบสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ Pearl, ซึ่งเป็นทางสัญจรออกตามธรรมชาติของแม่น้ำ Tung, Hsi และแม่น้ำ Pei สินค้าออกของเมืองท่า Canton ได้แก่ผลิตผลในท้องถิ่น เช่น ไหม, น้ำมันตัง, ใบชา และผลไม้รสส้ม สินค้าเข้าได้แก่ รถยนต์, เป็นซิน, ยางรถ, ยางพารา, ฝ้าย, สีย้อม, เวชภัณฑ์ และปุ๋ยเคมี

Dairen เป็นเมืองท่าที่สำคัญที่สุดของแมนจูเรีย เนื่องด้วยไม่เพียงแต่จะมีท่าเรือกว้างใหญ่ และน้ำลึกเท่านั้น แต่ยังเป็นท่าเรือที่ปลอดจากน้ำแข็ง สามารถรับเรือขนาด 30,000 ตัน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการขนถ่ายและเก็บรักษาสินค้า ๒ ท่าเรือแห่งนี้อย่างทันสมัยอีกด้วย ยิ่งกว่านั้นยังมีทางรถไฟเชื่อมต่อกับดินแดนเบื้องหลังเมืองท่าขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมแมนจูเรียภาคใต้ และนครใหญ่ ๆ คือ Harbin, Ch'ang-ch'un, และ Lung-chiang เมืองท่าเรือแห่งนี้ส่งสินค้าออกคือ ถั่วเหลือง, น้ำมันถั่ว, เหล็กกล้า และไม้

การขนส่งทางน้ำภายในประเทศ (Inland Water Transportation)

ประเทศจีนมีร่ายแม่น้ำจำนวนมาก และลำน้ำแยกสาขา (Tributaries) ซึ่งอำนวยให้เป็นระบบการขนส่งที่สำคัญของประเทศ (Map II-14) ในจำนวนทางน้ำภายในประเทศทั้งหมดนี้ มีระยะทางถึง 100,000 กิโลเมตร ที่สามารถใช้เรือขนาดเล็กทำการเดินเรือได้ และมีอยู่ 30,000 กิโลเมตร ที่สามารถใช้เรือกลไฟเดินได้ เส้นลำน้ำสายสำคัญที่สุดในร่ายทางน้ำนี้ก็ได้แก่ Yangtze, Hsi Chiang (รวมกับแม่น้ำ Pearl), Amur, Sungari และแม่น้ำเหลือง และลำคลองใหญ่ ๆ อีก

แม่น้ำ Yangtze ยาวที่สุดในบรรดาแม่น้ำในประเทศจีน คือยาวถึง 5,800 กิโลเมตร และมีพื้นที่ระบายน้ำจากแม่น้ำนี้ได้ถึง 2 ล้านตารางกิโลเมตร โดยที่แม่น้ำนี้มีต้นน้ำอยู่ใน Tsinghai, แม่น้ำ Yangtze จึงไหลวางทิศตะวันออกผ่านมณฑล Yunnan, Szechwan, Hupeh, Hunan, Kiangsi, Anhwei และ Kiangsu แม่น้ำ Yangtze สามารถใช้เดินเรือได้ถึงระยะทาง 2,900 กิโลเมตร ตั้งต้นจากปากแม่น้ำที่ Shanghai ถึงเมือง I-pin

แม่น้ำ Yangtze แบ่งออกได้เป็น 3 ตอนในแง่การใช้เดินเรือได้ ตอนแรกยาว 1,100 กิโลเมตรจาก Shanghai ถึง Wu-han ในตอนนี้แม่น้ำกว้างและมีปริมาตรของน้ำไหลมากในระหว่างฤดูกาลที่มีระดับน้ำสูง เรือที่มีระวางกว่า 10,000 เมตริกตันสามารถเดินเรือในตอนนี้ของแม่น้ำได้ ตอนที่สองของแม่น้ำต่อจาก Wu-han ถึง I-chang สามารถใช้เดินเรือในระหว่างฤดูกาลน้ำมากได้ด้วยเรือระวาง 2,000 ถึง 3,000 เมตริกตัน และในฤดูกาลที่มีน้ำน้อย อาจใช้เรือขนาด 1,000 ถึง 2,000 เมตริกตันได้ ตอนที่สามของแม่น้ำอยู่ระหว่างเมือง I-chang และ I-pin ในช่วงนี้กระแสน้ำจะไหลเชี่ยวและมีหินยื่นขึ้นมาจากใต้ท้องน้ำมาก ทำให้การเดินเรือลำบากยิ่ง

แม่น้ำ Yangtze ไหลผ่านภูมิภาคที่มีความสำคัญที่สุดทางเศรษฐกิจแห่งหนึ่งของจีน บริเวณลุ่มน้ำครอบคลุมพื้นที่ได้ถึง 1/5 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ซึ่งในพื้นที่ที่ครอบคลุมนี้มีประชากรถึง 2/5 ของประชากรทั้งหมดของจีน

พื้นที่ที่ติดต่อกับแม่น้ำ Yangtze ตอนล่างเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเบา นครเซี่ยงไฮ้เป็นนครอุตสาหกรรมสำคัญอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำ Yangtze และทำการผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับการค้าทั้งภายในและระหว่างประเทศ .Wu han เป็นศูนย์กลางผลิตโลหะ ทั้งอยู่

บริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียงตอนกลาง แหล่งทรัพยากรแร่ธาตุในที่ราบลุ่มแม่น้ำนี้ มีแร่เหล็ก, ถ่านหิน เกลือ และยิปซัม ความสำคัญทางเศรษฐกิจของแม่น้ำนี้ยังประเมินค่าต่ำไปในฐานที่มีข้อเท็จจริงว่า ปริมาณครึ่งหนึ่งของการค้าโดยทางลำน้ำภายในประเทศของจีนนั้น ได้ขนผ่านแม่น้ำสายนี้ ซึ่งมีสินค้าที่ได้แก่ อาหาร, ถ่านหิน, ไม้, ซีเมนต์, ผลิตภัณฑ์ฝ้าย, และโลหะต่าง ๆ ที่ไม่ใช่เหล็ก

แม่น้ำ **Hsi Chiang** ยาว 2,300 กิโลเมตร และมีลำน้ำสาขาที่สำคัญ 2 สาย **Pei** และ **Tung** แม่น้ำสามสายนี้ไหลลงสู่ทะเล โดยผ่านปากแม่น้ำที่กว้างใหญ่ที่เรียกว่าแม่น้ำ **Pearl** หรือ **Chu-Chiang** พื้นที่ระบายน้ำจากแม่น้ำ **Hsi Chiang** ได้รับปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประจำปีสูงสุดกว่าบริเวณลุ่มน้ำอื่นใดในประเทศจีน แม้ว่าแม่น้ำนี้จะไหลผ่านพื้นผิวภูมิประเทศที่เป็นภูเขา ซึ่งทำให้มีแก่งน้ำเชี่ยวหลายแห่ง แต่ด้วยปริมาณของน้ำที่มีอยู่มาก จึงให้สามารถเดินเรือได้ในพื้นที่นี้ได้ ดังนั้นความยาวของแม่น้ำ **Hsi Chiang** ที่สามารถใช้เดินเรือได้จึงเป็นที่สองรองจากแม่น้ำ **Yangtze** เขตจำกัดสำหรับเรือที่ใหญ่กว่าเรือสำเภา เรือสินค้าในลำน้ำ (**junk**) ในแม่น้ำ **Hsi Chiang** อยู่ที่เมือง **Wuchow** แต่เรือเล็กกว่านี้สามารถแล่นทวนน้ำขึ้นไปได้ไกลถึง **Liu-chou** ในภูมิภาค **Kwangsi Chuang** ซึ่งมีการปกครองตนเองได้ สินค้าที่ขนผ่านแม่น้ำ **Hsi** ได้แก่ ข้าว, ใบชา, ไหม, อ้อย และส้ม ในบริเวณลุ่มน้ำ **Pei Chiang** และ **Tung Chiang** ปรากฏว่ามีดีบุก พลวง และทังสเตน สะสมอยู่เป็นจำนวนมาก ฝ้ายเป็นสินค้าที่เป็นจุดหมายหลักในการค้าตามลำน้ำ และตามชายฝั่งทะเล

แม่น้ำสำคัญของแมนจูเรีย ได้แก่ **Amur (Hei-lung Chiang)** และ **Sungari** ความยาวของแม่น้ำ **Amur** 4,600 กิโลเมตร ซึ่งระยะทาง 3,700 กิโลเมตร อยู่ในประเทศจีน แม่น้ำนี้จะเป็นน้ำแข็งเสียประมาณครึ่งปี ดังนั้นการใช้ทำการขนส่งจึงมีขอบเขตจำกัด พื้นที่ที่น้ำในแม่น้ำนี้ส่งไปหล่อเลี้ยงได้ ก็เป็นพื้นที่ที่ยังมิได้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

แม่น้ำ **Sungari** เป็นเส้นทางขนส่งทางน้ำภายในประเทศที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 4 ของจีน แม่น้ำสายนี้มีต้นแม่น้ำอยู่ใน **Ch'ang-pai Shan** และไหลมาเป็นระยะทางถึง 1,900 กิโลเมตร ผ่านเมือง **Kirin** และ **Heilungkiang** ก่อนจะบรรจบต่อกับแม่น้ำ **Amur** แม่น้ำ **Sungari** แข็งตัวเป็นระยะเวลาสั้นกว่าแม่น้ำ **Amur** ดังนั้นจึงใช้เดินเรือได้เป็นระยะทางไกลกว่า ยิ่งกว่านั้น แม่น้ำ **Sungari** ยังไหลผ่านพื้นที่ซึ่งได้รับการพัฒนาทางเศรษฐกิจดีกว่า

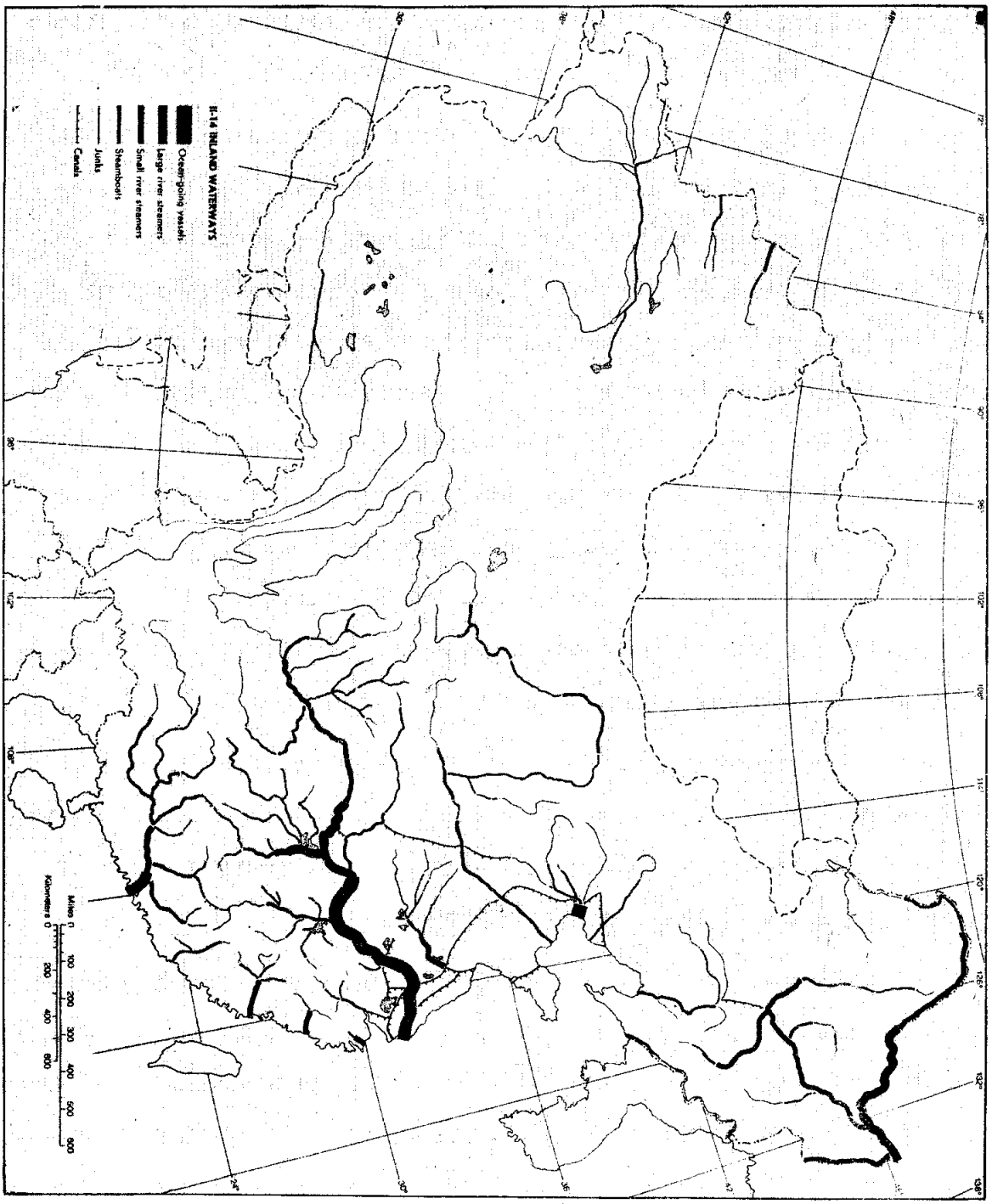
II-14 INLAND WATERWAYS
Ocean-going vessels
Large river steamers
Small river steamers
Steamboats
Junks
Canada
Miles 0 100 200 300 400 500 600
Kilometres 0 200 400 600 800

การขนส่งไม้ซุงนับเป็นกิจกรรมสำคัญในดินแดนตอนต้นของลำน้ำนี้ และในพื้นที่ที่แม่น้ำนี้ไหลผ่านก็มีผลผลิตทางเกษตรกรรมหลายอย่าง เช่น ข้าวโพด, Kaoliang, ข้าวสาลี, บีท, และถั่วเหลือง เมือง Harbin เป็นนครที่สำคัญที่สุดที่ตั้งอยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำสายนี้ และเป็นเมืองที่เป็นศูนย์การผลิตอาหาร และอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลทางการเกษตร .

แม่น้ำเหลือง (Huang Ho) เป็นแม่น้ำที่มีความยาวเป็นที่สองในประเทศจีน, แต่มีความสำคัญทางด้านการขนส่งสินค้าทางเรือน้อยกว่าการขนส่งผ่านแม่น้ำ Yangtze, Hai หรือ Sungari สายใดสายหนึ่ง การขยายเส้นทางเดินเรือในลำน้ำนี้ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในโครงการแม่น้ำเหลือง, ซึ่งรวมถึงการสร้างเขื่อน San-men ด้วย ถ้าโครงการนี้สำเร็จ แม่น้ำเหลืองจะใช้เดินเรือที่มีระวางหนัก 1,500 เมตริกตันได้ไกลไปทางตะวันตกถึง Lan-chou ซึ่งเป็นนครภายในพื้นที่ของจีนภาคตะวันตกเฉียงเหนือที่สำคัญนครหนึ่ง

ลำคลองก็เป็นส่วนประกอบสำคัญอยู่ในข่ายการขนส่งทางลำน้ำภายในประเทศของจีนเหมือนกัน มีคลอง Grand Canal ซึ่งชุดเชื่อมจีนเหนือต่อแม่น้ำ Pei Ho กับจีนกลางต่อที่แม่น้ำแยงซีเกียง คลองนี้ผ่านมณฑล Hupeh, Shantung, Kiangsu และ Chekiang คลองสำคัญอื่น ๆ ก็ได้แก่คลอง Sungari-Liao ซึ่งต่อเชื่อมแม่น้ำ Sungari กับ Liao Ho และอ่าว Chihli (Po Hai), คลอง Peking ซึ่งเชื่อมต่อ Peking กับ Huai Ho, และคลอง Cheng-chou-Nan-yang ซึ่งเชื่อมต่อแม่น้ำเหลืองกับ Han Shui

การเพาะปลูก Agriculture

มวลพื้นที่ดินอันมหึมาของจีน ได้ใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกเพียงมากกว่า 36 เปอร์เซ็นต์เล็กน้อยเท่านั้น มีพื้นที่เพียง 11 เปอร์เซ็นต์ที่ใช้ทำการเพาะปลูก, 20.5 เปอร์เซ็นต์ ใช้เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์, 5.1 เปอร์เซ็นต์ เป็นป่าไม้และบางส่วนได้หักโค่นถางไปแล้ว (Map II-15) ประมาณว่า 1/3 ของพื้นที่ดินระหว่างแม่น้ำแยงซีกับกำแพงใหญ่ (Great Wall) ใช้ทำการเพาะปลูกแต่ดั้งเดิม และพื้นที่ดินที่อยู่ทางทิศใต้ของแม่น้ำ Yangtze ที่เป็นพื้นที่ทำการเพาะปลูกก็มีเพียง 15 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ในพื้นที่ทางใต้นี้มีภูเขาสูง ซึ่งทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและประสบความยากลำบากมาก หากจะใช้พื้นที่ทำการเพาะปลูก แม้แต่พื้นที่ทางทิศเหนือของแม่น้ำ Yangtze ซึ่งเป็นพื้นที่ราบดินเกลือ ก็ยังมีภูเขาสูงอยู่มาก ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่ของภูมิภาคนี้ไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นพื้นที่ทำการเพาะปลูก

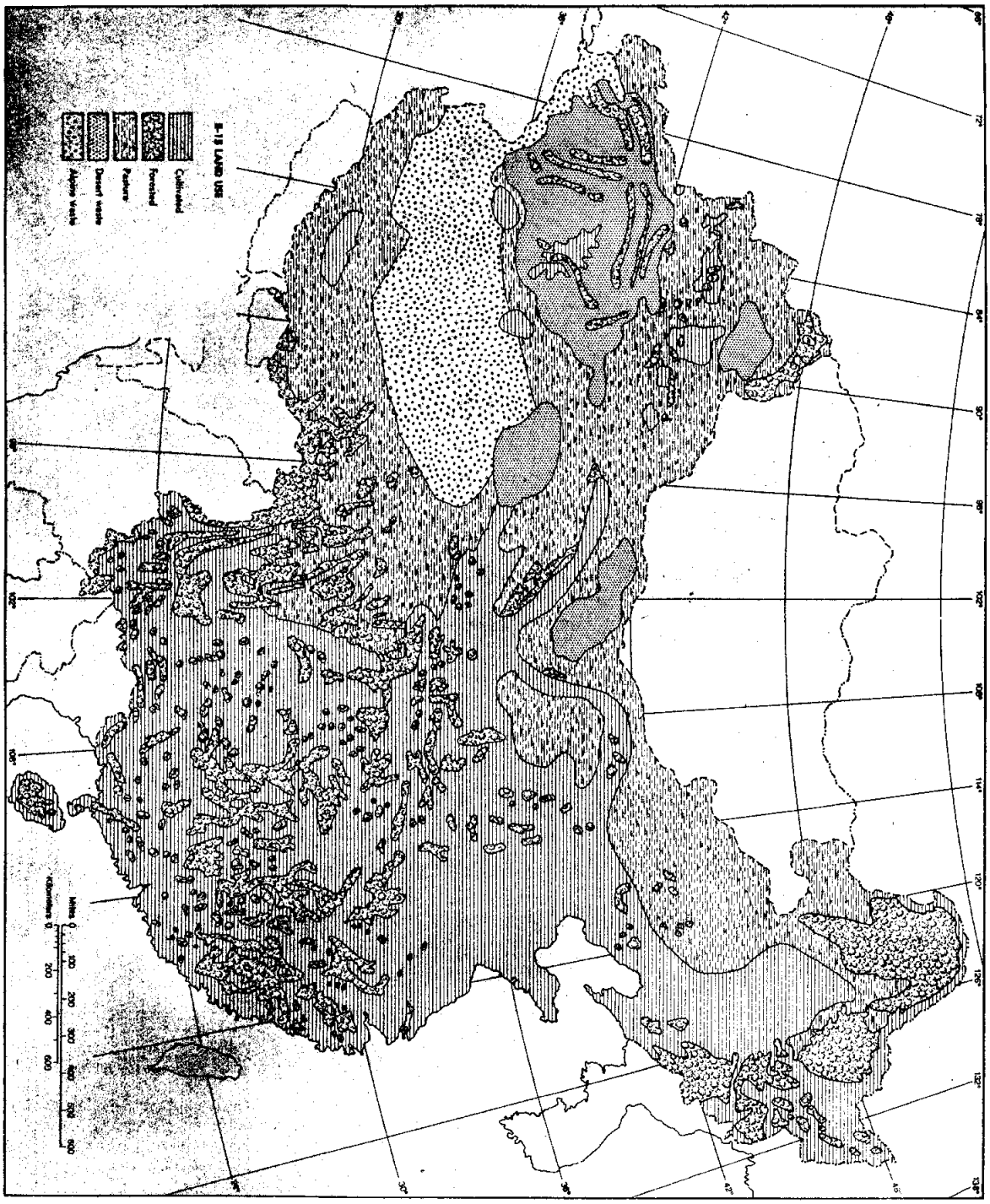
B-13 LAND USE
Alpine tundra
Desert waste
Pasture
Forested
Cultivated
kilometers
miles

รัฐบาลคอมมูนิสต์ของจีนถือว่าการพื้นฟูที่ดินเป็นเป้าหมายอันสำคัญประการหนึ่ง และได้เริ่มบรรดาโครงการ การชลประทาน, การเปลี่ยนพื้นที่ดินเป็นป่า, การอนุรักษ์เนื้อดิน และแหล่งน้ำ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำพื้นที่กว้างใหญ่ผืนใหม่เข้ามาใช้ในการเพาะปลูก โครงการการเมืองก็ได้มุ่งความสนใจในการเพิ่มผลผลิตทางเกษตรกรรม ได้จัดตั้งระบบคอมมูน และการสหกรณ์ขึ้นเพื่อลดความไม่มีประสิทธิภาพอันเกิดแก่ผู้ทำการเกษตรบนพื้นที่เล็ก ๆ และหาทางให้ได้มีเครื่องมือการเกษตรที่แพง ๆ เช่น รถแทรกเตอร์ และเครื่องจักรสำหรับการเก็บเกี่ยวพืชในไร่นา หน่วยงานระบบคอมมูนที่จัดตั้งขึ้นก็เพื่ออำนวยให้มีแรงงานจำนวนมากที่จะสามารถสั่งการให้เข้าดำเนินงานเฉพาะอย่างได้ เช่นการชลประทานและการปลูกป่า ได้มีการจัดหน่วยกำลังทหารเข้าร่วมดำเนินงานตามโครงการเหล่านี้ด้วย และในภาคตะวันตกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ดินซึ่งแต่ก่อนไม่เคยใช้ประโยชน์ได้ ก็ได้รับการเปลี่ยนกลับให้เป็นพื้นที่ที่ทำการเพาะปลูกได้ และในขณะเดียวกันกับที่มีการดำเนินการตามโครงการเหล่านี้ก็มีการทดลองอยู่เป็นนิจ ที่สถานีวิจัยการเพาะปลูกที่มีทั่วประเทศ โดยมุ่งที่จะหาพันธุ์พืชที่ปรับปรุงใหม่ ปุ๋ยและวิธีการเพาะปลูกให้ดีขึ้น

พื้นที่เพาะปลูกของจีนประมาณ 1/3 เป็นพื้นที่นาลุ่มที่มีฝนตกชุก และพื้นที่นาที่ต้องรับการผันน้ำ ในหนังสือเล่มนี้เมื่อใดมีการอ้างข้าว ให้หมายถึงข้าวที่ปลูกโดยต้องอาศัยน้ำชลประทาน ในพื้นที่ตอนใต้ของ **Tsinling Shan** และ **Huai Ho,** การทำนาแบบนี้มีอยู่คิดเป็นเนื้อที่ประมาณกว่าครึ่งหนึ่งของพื้นที่ที่ได้ทำการเพาะปลูกทั้งหมด เหนือแนวของแนวแบ่งเขตที่กล่าวถึง พื้นที่ราบลุ่มของแม่น้ำเหลือง ประมาณว่า 1/3 ของพื้นที่ในแถบนี้เป็นพื้นที่เพาะปลูกโดยการส่งน้ำ **(irrigated)**

พืชอาหาร (Food Crops)

การผลิตอาหารเป็นวัตถุประสงค์ประการแรก และสำคัญที่สุดของการเพาะปลูก และพืชที่ให้เมล็ดเล็ก ๆ หรือพืชประเภทข้าว นับเป็นผลิตภัณฑ์อาหารอย่างเดียวที่สำคัญที่สุดในประเทศจีน ข้าวเจ้า และข้าวสาลี นับเป็นอาหารหลักของประชากรส่วนใหญ่ในประเทศ ข้าวเจ้าซึ่งตามปกติเพาะปลูกขึ้นในทางใต้ของ **Tsinling Shan** และ **Huai Ho,** และข้าวสาลี เพาะปลูกขึ้นในทางเหนือของแม่น้ำแยงซี แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีข้อยกเว้นดังจะได้แสดงให้เห็น แสดงให้เห็นการจัดพืชหลักตามพื้นที่ที่ผลิต ตารางต่อไปแสดงปริมาณของพื้นที่คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ที่ได้ทำการเพาะปลูกไป และการผลิตพืชประเภทข้าวที่สำคัญ

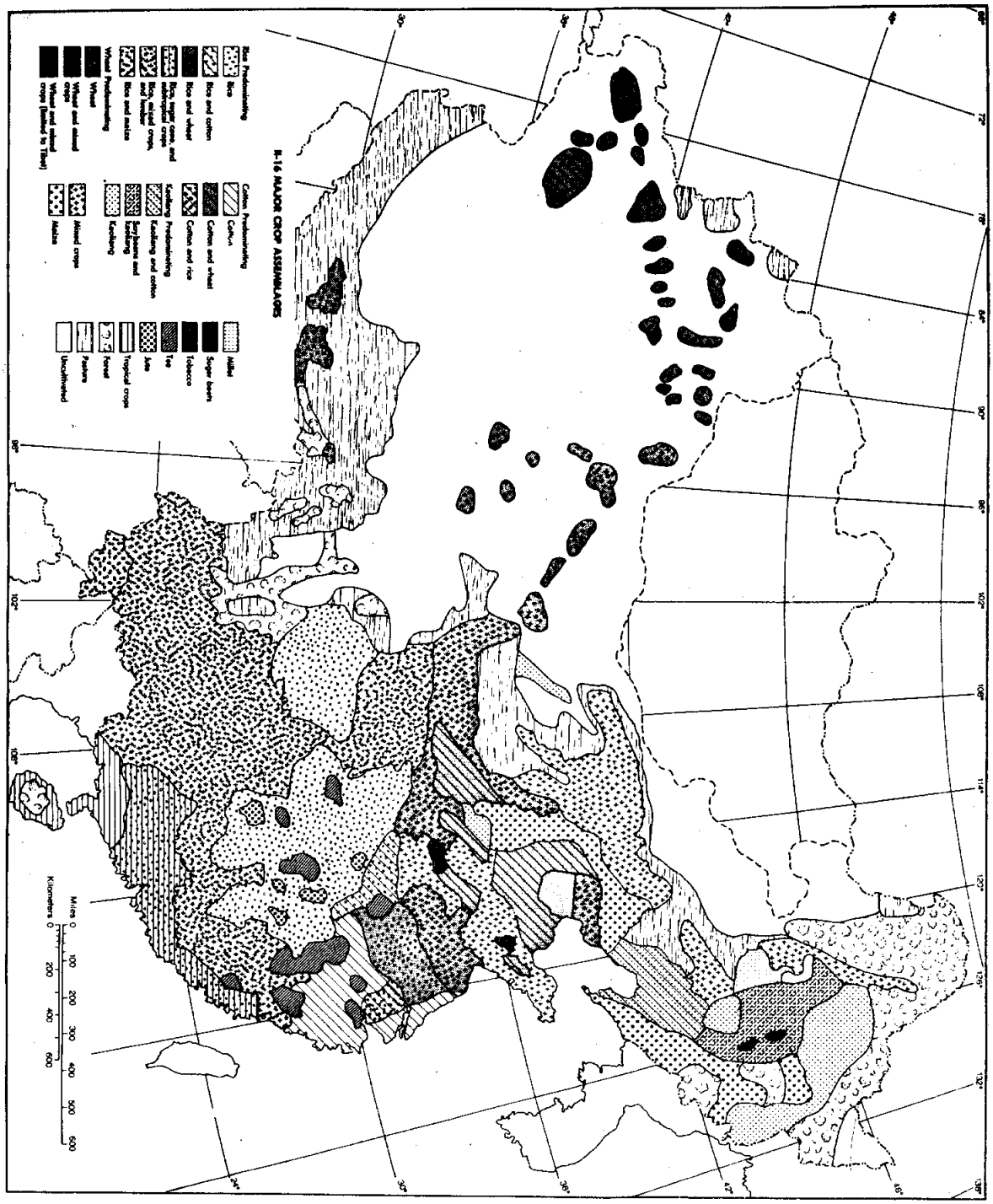
II-16 MAJOR CROP ASSEMBLAGES
Rice Predominating
Rice
Rice and cotton
Rice and wheat
Rice, sugar cane, and subtropical crops
Rice, mixed crops, and lumber
Rice and maize
Wheat Predominating
Wheat
Wheat and mixed crops
Wheat and mixed crops (limited to Tibet)
Cotton Predominating
Cotton
Cotton and wheat
Cotton and rice
Kaoliang Predominating
Kaoliang and cotton
Soybeans and kaoliang
Kaoliang
Mixed crops
Maize
Millet
Sugar beets
Tobacco
Tea
Jute
Tropical crops
Forest
Pasture
Uncultivated
Miles 0 100 200 300 400 500 600
Kilometers 0 200 400 600

พืชประเภทข้าว	เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ที่ทำการเพาะปลูก	เปอร์เซ็นต์ของการผลิตเป็นอาหารทั้งหมด
ข้าวเจ้า	26.69	45.64
ข้าวสาลี	22.30	13.52
ชนิดอื่น ๆ	51.01	40.84

ตามตารางที่แสดง ข้าวเจ้าเป็นพืชประเภทข้าวที่มีปริมาณถึงครึ่งหนึ่งของบรรดาพืชประเภทข้าวที่จีนผลิตได้ แม้ว่าพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดที่ใช้ในการปลูกพืชประเภทข้าว จะอุทิศให้แก่การปลูกข้าวเจ้าเพียง 1/3 เท่านั้นก็ตาม อัตราการผลิตที่สูงนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องจากลักษณะการให้ผลผลิตสูงของข้าวตามธรรมชาติ และอีกส่วนหนึ่งโดยการเพาะปลูก 2 ครั้ง โดยใช้น้ำจากการชลประทาน ส่วนข้าวสาลีนั้นไม่อาจทำการปลูกได้ถึง 2 ครั้ง พื้นที่เพาะปลูกข้าวเจ้าที่สำคัญที่สุดคือในบริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียงตอนกลาง และตอนปลาย บริเวณปากแม่น้ำแถบเมืองกวางตุ้ง, ที่ราบลุ่ม **Szechwan** และบางส่วนของมณฑล **Hunan, Kwangtung, Kiangsu** และ **Chekiang** ในพื้นที่ที่มีการชลประทานดีในภาคเหนือของจีน ก็สามารถปลูกข้าวเจ้าได้ 1 ครั้งในระหว่างฤดูร้อน, ในพื้นที่มณฑล **Hei-lungkiang, Kirin, Hopeh** และ **Kansu** สามารถปลูกข้าวเจ้าได้เป็นปริมาณมากที่เดียว พื้นที่เพาะปลูกข้าวสาลีที่สำคัญก็ได้แก่ พื้นที่ราบในจีนภาคเหนือ พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียงตอนกลางและตอนปลาย ที่ราบลุ่มเสฉวน ที่ราบลุ่มแม่น้ำ **Wei** และแม่น้ำ **Fen** ข้าวสาลีฤดูหนาว **(Winter wheat)** ซึ่งสามารถปลูกในตอนปลายของฤดูใบไม้ร่วงและเก็บเกี่ยวได้ในฤดูใบไม้ผลินั้น มีปลูกทางพื้นที่ตอนใต้ของ **Great Wall,** โดยมี **Honan** และ **Shantung** เป็นศูนย์กลางการผลิตข้าวสาลีที่ใหญ่ที่สุด **Shensi, Kiangsu, Anhwei, Szechwan** และ **Hupeh** ล้วนเป็นแหล่งผลิตข้าวสาลีจำนวนมากของจีน ในแมนจูเรีย ซินเกียง และมองโกเลียในมีการเพาะปลูกข้าวสาลีฤดูใบไม้ผลิ **(Spring wheat)** เป็นผลิตผลสำคัญ **(Map 11-17 and 11-18)**

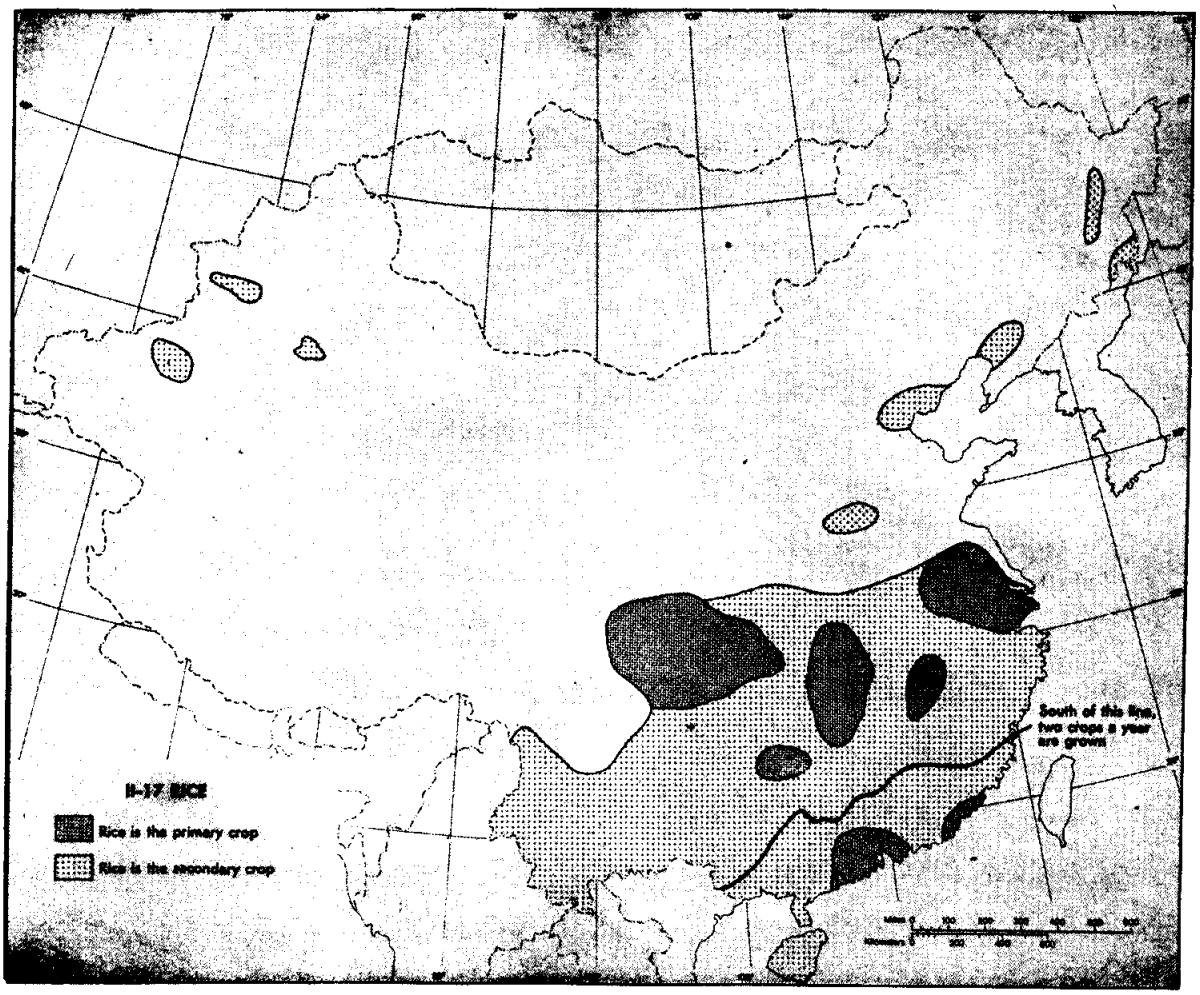
II-17 RICE
Rice is the primary crop
Rice is the secondary crop
South of this line, two crops a year are grown

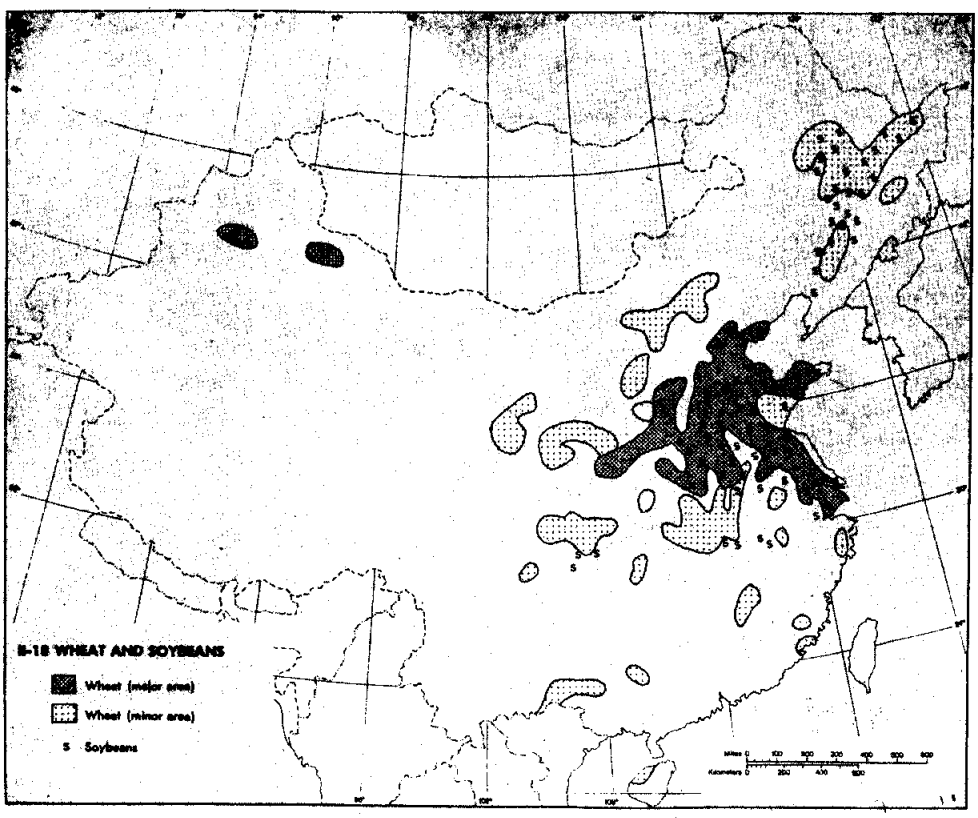
II-18 WHEAT AND SOYBEANS
Wheat (major area)
Wheat (minor area)
S Soybeans

พืชประเภทข้าวชนิดอื่น ๆ ที่สำคัญของจีนก็ได้แก่ ข้าวโพด, Kaoliang และข้าวฟ่าง (Map II-19) แม้ว่าข้าวโพดจะได้มีแพร่กระจายไปตลอดทั่วประเทศ ตามพื้นที่ที่ไม่สามารถปลูกข้าวเจ้าและข้าวสาลีอย่างได้ผล แต่พื้นที่ผลิตข้าวโพดจำนวนมากก็ได้แก่แมนจูเรีย Hopeh, Honan, Shantung, Shensi, Szechwan และ Yunnan ข้าวเกาเหลียง (Kaoliang) เป็นพืชประเภทข้าวที่แข็ง ขอบขึ้นในระหว่างฤดูร้อนของพื้นที่ในภาคเหนือของจีน เป็นพืชที่มีลำต้นที่แข็งแรง และรากของมันที่หยั่งลึก จึงทำให้ Kaoliang ทนทานต่อความแห้งแล้ง น้ำหวม และกระแสลมแรงได้ดี ส่วนใหญ่ของข้าวเกาเหลียงปลูกกันในที่ราบตอนใต้ของแมนจูเรีย และใน Shantung, Hopeh, Honan, Shansi และ Kiangsu ภาคเหนือ ทั้งข้าวโพดและข้าวเกาเหลียงใช้เป็นอาหารมนุษย์ อาหารสัตว์ และทำเหล้า เหล้า Kaoliang เป็นที่ยกย่องกันว่าเป็นเครื่องดื่มที่มีคุณภาพสูง ข้าวฟ่างเป็นอาหารของคนจนในภาคเหนือ เพราะเป็นพืชที่สามารถขึ้นได้ในเนื้อดินที่มีคุณสมบัติต่ำ และทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดี ข้าวฟ่างมีเพาะปลูกส่วนใหญ่ในพื้นที่ราบของจีนภาคเหนือ แมนจูเรีย และภูมิภาคที่มีสารสีเหลืองปกคลุมพื้นดิน ข้าวฟ่างจะปลูกกันในพื้นที่ที่ไม่สามารถเพาะปลูกข้าวสาลีได้เท่านั้น

พืชที่เป็นอาหารหลักที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งได้แก่ มัน (potato) มันเทศ (sweet potatoes) ปลูกกันถึง 80 เปอร์เซ็นต์ของพืชมันทั้งหมด แต่มันฝรั่ง (white potato) ก็มีปลูกกันเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคที่มีอากาศเย็นจัดและค่อนข้างแห้งแล้ง ในพื้นที่ทางตอนเหนือของ Shantung, Hopeh และแมนจูเรีย

แม้ว่าจะมีการปลูกมันเทศกันในพื้นที่ส่วนมากของประเทศ แต่การผลิตส่วนใหญ่มาจากพื้นที่ราบในจีนเหนือ และที่ลุ่ม Szechwan ความสำคัญทางเศรษฐกิจของมันขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ว่าเป็นพืชที่ให้ปริมาณมาก และสามารถเพาะปลูกขึ้นได้ในพื้นที่ทุกชนิด และทุกสภาพลมฟ้าอากาศ

การปลูกพืชประเภทที่ต้องใช้รถบรรทุก (Truck farming) มักกระทำกันตามรอบนอกของศูนย์การค้าในเมืองใหญ่ ๆ แต่มณฑล Chekiang, Hunan และ Anhwei นับว่าเป็นศูนย์กลางที่สำคัญที่สุด

ถั่วเหลืองนับเป็นแหล่งกำเนิดโปรตีนที่ประเสริฐที่สุดในอาหารของชาวจีน ชาวจีนบริโภคถั่วเหลืองในรูปต่าง ๆ เช่น ทำเป็นอาหารผัก ทำเป็นแป้ง เต้าหู้ และน้ำนมเทียม ถั่วเหลือง

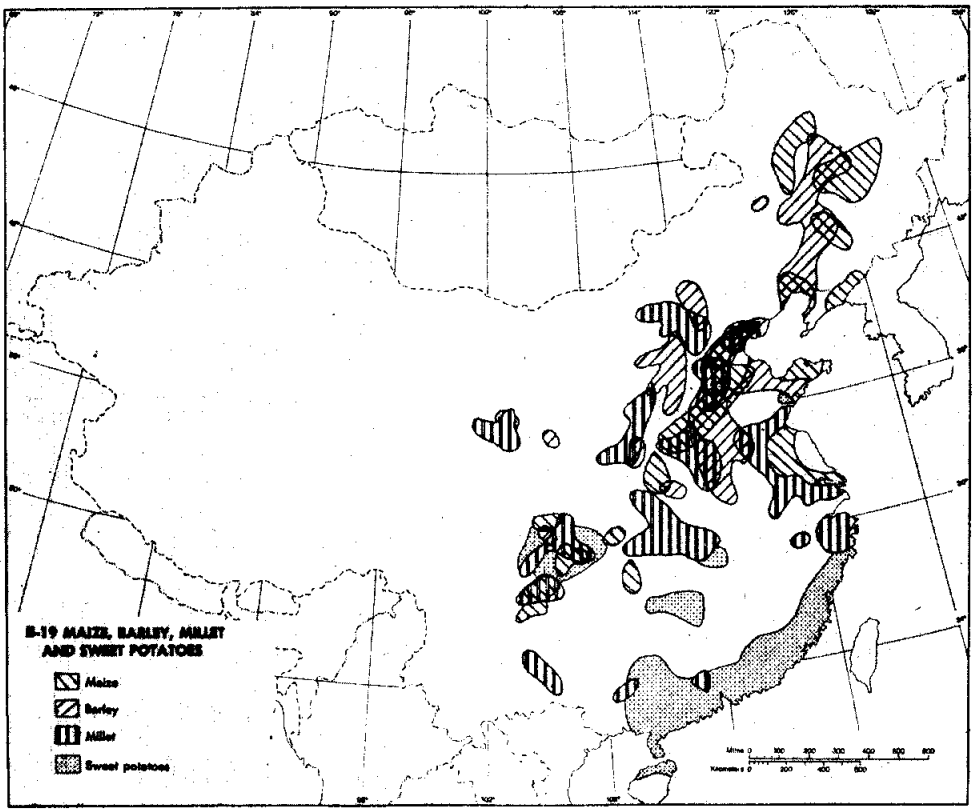
II-19 MAIZE, BARLEY, MILLET AND SWEET POTATOES
Maize
Barley
Millet
Sweet potatoes

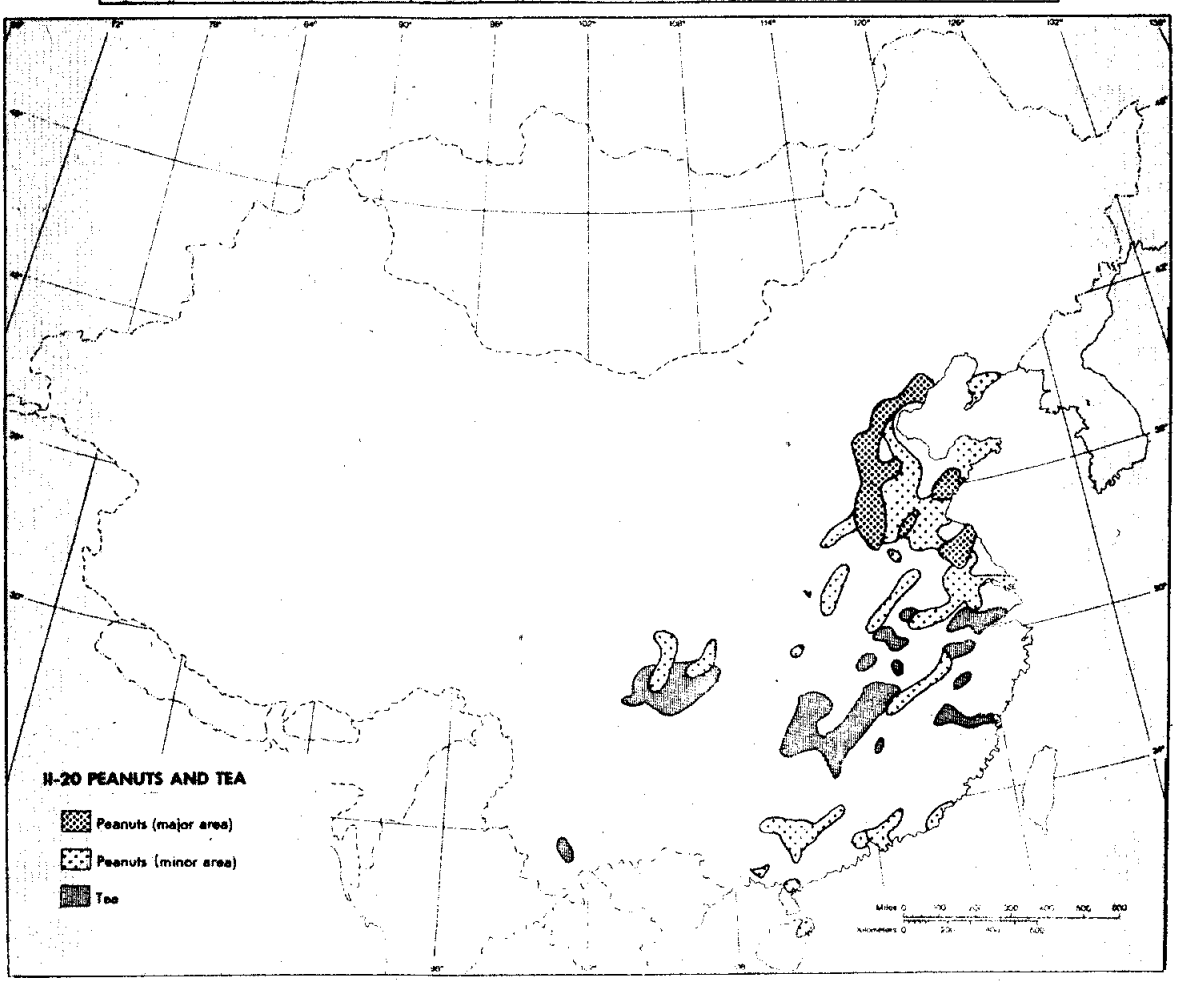
II-20 PEANUTS AND TEA
Peanuts (major area)
Peanuts (minor area)
Tea

สามารถปลูกขึ้นได้ในพื้นที่และสภาพลมฟ้าอากาศทุกชนิด ถั่วเหลืองเป็นพืชหมุนเวียนเปลี่ยนกับการปลูกข้าวเจ้า และข้าวสาลีได้ดี ถั่วเหลืองเป็นพืชที่เหมือนพืชถั่วอื่น ๆ คือสะสมไนโตรเจนให้กับพื้นดิน ประมาณมากกว่า 1/3 ของถั่วเหลืองผลิตจากแมนจูเรีย และที่ราบลุ่มแม่น้ำเหลืองตอนล่าง

ถั่วลิสงเป็นพืชถั่วอีกประเภทหนึ่งที่สำคัญ ใช้บริโภคโดยตรงเป็นอาหารได้เท่า ๆ กับเปลี่ยนเป็นน้ำมันถั่วเสียก่อนแล้วจึงใช้บริโภค (Map II-20) ถั่วลิสงขึ้นได้เหมาะในเนื้อดินเป็นทราย ดังนั้นปริมาณการผลิตจึงมีมากที่สุดในมณฑล Shantung, Hopeh, Kiangsu และ Honan

น้ำมันจากพืชผักชนิดอื่น ๆ ได้ใช้บริโภคกันในประเทศและเป็นผลิตผลส่งออกที่ให้คุณค่าดีอย่างหนึ่งด้วย น้ำมันจากเมล็ดพืช rape ซึ่งผลิตในที่ราบลุ่ม Szechwan และตามพื้นที่ลุ่มแม่น้ำ Yangtze สามารถนำมาใช้เป็นน้ำมันหล่อลื่นได้เช่นเดียวกับใช้บริโภคเป็นอาหาร น้ำมันงา (Sesame) ซึ่งมีผลิตใน Honan และตามพื้นที่ชายฝั่งแม่น้ำเหลืองตอนล่าง เป็นน้ำมันที่มีกลิ่นเฉพาะทำให้เป็นเครื่องปรุงที่สำคัญชนิดหนึ่ง น้ำมันถั่วลิสงและน้ำมันที่ได้ไขสัตว์ (แม้จะมิได้เป็นน้ำมันจากพืช) นับว่าเป็นน้ำมันที่ใช้กันประจำวันอย่างกว้างขวางที่สุด

ใบชามีปลูกกันไว้เพื่อการบริโภคในท้องถิ่น และเป็นพืชเงิน (cash crop) ในพื้นที่ที่มีอากาศชื้นทางตอนใต้ของจีน มณฑล Fukien, Kiangsu, Kiangsi, Szechwan, Hunan Chekiang และ Anhwei เป็นพื้นที่สำคัญของจีนในการผลิตเครื่องดื่มอันนิยมกันทั่วโลก

แหล่งกำเนิดน้ำตาลที่ใช้กันอยู่ในจีนส่วนใหญ่ได้มาจากอ้อย ซึ่งปลูกขึ้นในพื้นที่อากาศร้อน และอบอุ่นกึ่งเมืองร้อน ในมณฑล Kwangtung และที่ราบลุ่ม Szechwan (Taiwan โดยทั่ว ๆ ไปเป็นมณฑลที่ปลูกอ้อยได้มากที่สุดของจีน และยังผลิตน้ำตาลจากอ้อยได้จำนวนมากสำหรับการบริโภคภายในประเทศ และสำหรับตลาดต่างประเทศ)

พื้นที่ผลิตพืชธัญญาหารที่สำคัญเพิ่มเติมมีแสดงไว้ใน Map II-21

<u>ปศุสัตว์</u> (Animal Husbandry)

แม้ว่าเนื้อสัตว์จะไม่มีความสำคัญในอาหารประจำวันของชาวจีนเท่า ๆ กับของชาวโลกตะวันตก แต่การเลี้ยงปศุสัตว์ก็นับเป็นส่วนสำคัญยิ่งในเกษตรกรรมของจีน มีการเลี้ยงวัว

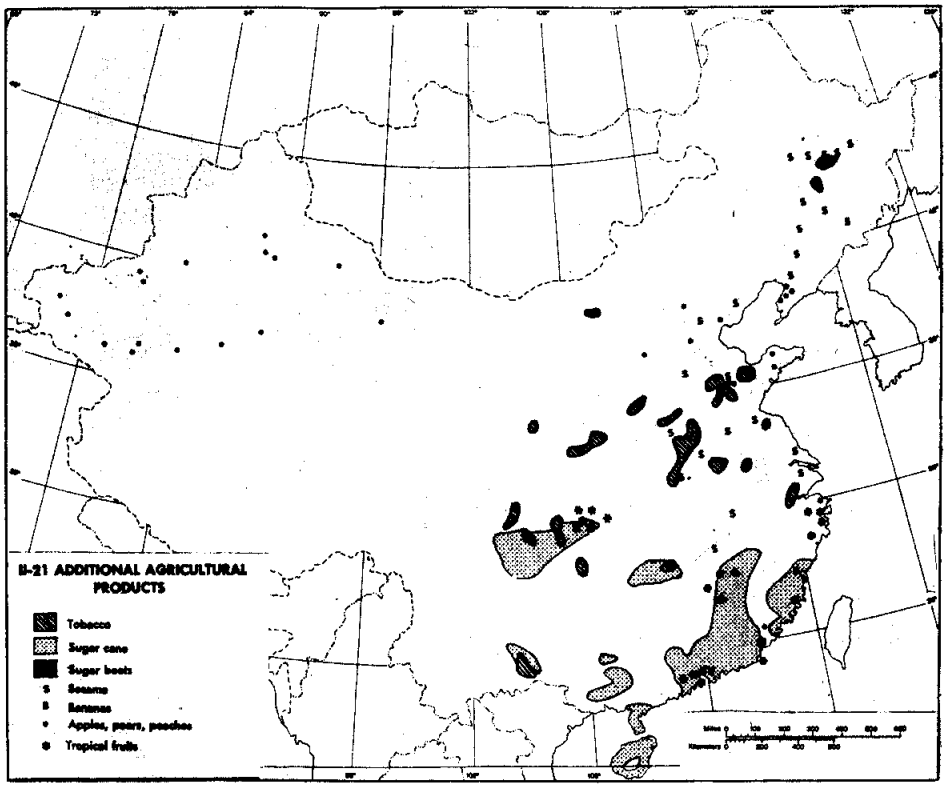
II-21 ADDITIONAL AGRICULTURAL PRODUCTS
Tobacco
Sugar cane
Sugar beets
Sesame
Bananas
Apples, pears, peaches
Tropical fruits

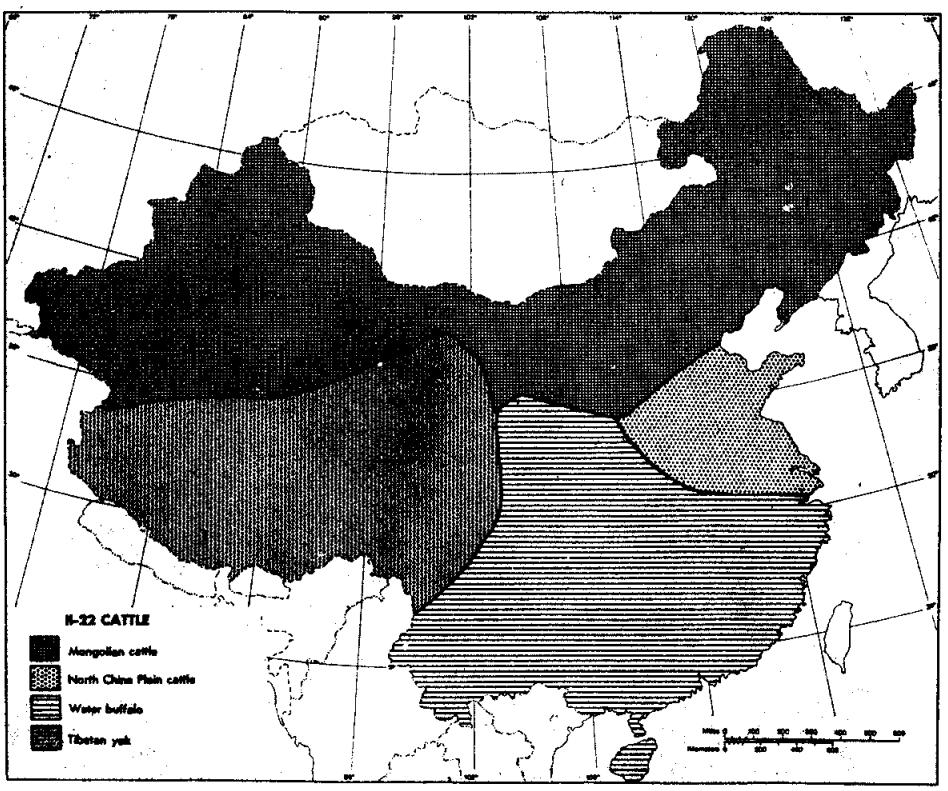
II-22 CATTLE
Mongolian cattle
North China Plain cattle
Water buffalo
Tibetan yak

ในภาคเหนือ และควายในภาคใต้ ไว้เป็นสัตว์ใช้งานเป็นส่วนใหญ่ (Map II-22) การบริโภคนม และผลิตผลจากสัตว์ ได้เพิ่มขึ้นมากนับแต่สงครามโลกครั้งที่สอง แต่ก็เป็นเพียงในภูมิภาคที่เป็นทุ่งหญ้าทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือเท่านั้นที่มีการเลี้ยงวัวกันอย่างกว้างขวาง เพื่อใช้ประโยชน์จากเนื้อและน้ำนมของสัตว์ ลาใช้เป็นสัตว์ทำงานในภาคเหนือ เพราะม้าเป็นสัตว์ที่กินอาหารจุ และต้องคอยปรนนิบัติมาก ตามความเห็นของชาวนาชาวไร่ของจีน ยกเว้นในทุ่งนากว้างของแมนจูเรีย และในที่ราบตะวันตกเฉียงเหนือ และในทะเลทราย ที่จำเป็นต้องใช้ม้า อูฐก็เป็นสัตว์ที่ใช้ในการขนส่งที่สำคัญอย่างหนึ่งในภูมิภาคที่เป็นทะเลทราย

เนื้อสุกรเป็นส่วนที่สำคัญในอาหารประจำวันของชาวจีนมากกว่าเนื้อโค ส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะสุกรใช้ทำงานไม่ได้ และเลี้ยงให้เติบโตง่าย สุกรกินเศษอาหารและให้เนื้อได้เร็ว ชาวนาจำนวนมากที่มีอาชีพปลูกข้าวเจ้าหรือข้าวสาลีจึงพอใจเลี้ยงสุกร นอกจากเนื้อของมันแล้ว ขนสุกรยังขายออกนอกประเทศเป็นกำไรอีกส่วนหนึ่งด้วย ศูนย์กลางเลี้ยงสุกรที่ใหญ่ที่สุดของจีนอยู่ใน **Szechwan, Hunan, Kiangsu** และ **Kiangsi (Map II-23)**

ในทำนองเดียวกับสุกร มีการเลี้ยงไก่กันแทบทุกแห่งหน เป็ดและห่าน ก็มีเลี้ยงกันเป็นจำนวนมากในพื้นที่ปลูกข้าวทางภาคใต้ของจีน และตามพื้นที่เหล่านี้ฟาร์มเลี้ยงเป็ดนับว่าเป็นสิ่งปกติธรรมดา ส่วนใหญ่ของการเลี้ยงไก่มักจะกระทำกันตามฟาร์มซึ่งผลิตพืชผลอื่น ๆ โดยเฉพาะ

แกะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงเอาขนเพื่อทำเครื่องนุ่งห่มกันหนาวทั่วทั้งประเทศ และเอาเนื้อเป็นอาหารสำหรับชนในพื้นที่ทุ่งหญ้าทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีทุ่งโล่งสำหรับให้แกะได้เที่ยวเล็มหญ้าหากิน ดังนั้นแหล่งผลิตขนสัตว์และเนื้อแกะใหญ่อยู่ในมณฑลชินเกียง, มองโกเลียใน, **Shensi** และ **Kansu**, แพะมีเลี้ยงกันเป็นจำนวนเล็กน้อย กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป **(Map II-24)** มณฑล **Sinkiang** และมองโกเลียในมีชื่อเสียงมากในเรื่องม้า **(Map 11 - 25)**

พืชเศรษฐกิจ (Economic Crops)

นอกเหนือจากอาหาร การเพาะปลูกยังอำนวยวัตถุดิบสำหรับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อีกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผ้า ภูมิภาค 2 แห่งซึ่งมีสภาพลมฟ้าอากาศที่ฝนชุกและอากาศอบอุ่นเหมาะแก่การปลูกฝ้าย ก็ได้แก่ที่ลุ่มของแม่น้ำเหลือง และแม่น้ำ **Yangtze** ที่ลุ่มแม่น้ำเหลือง ซึ่งรวม

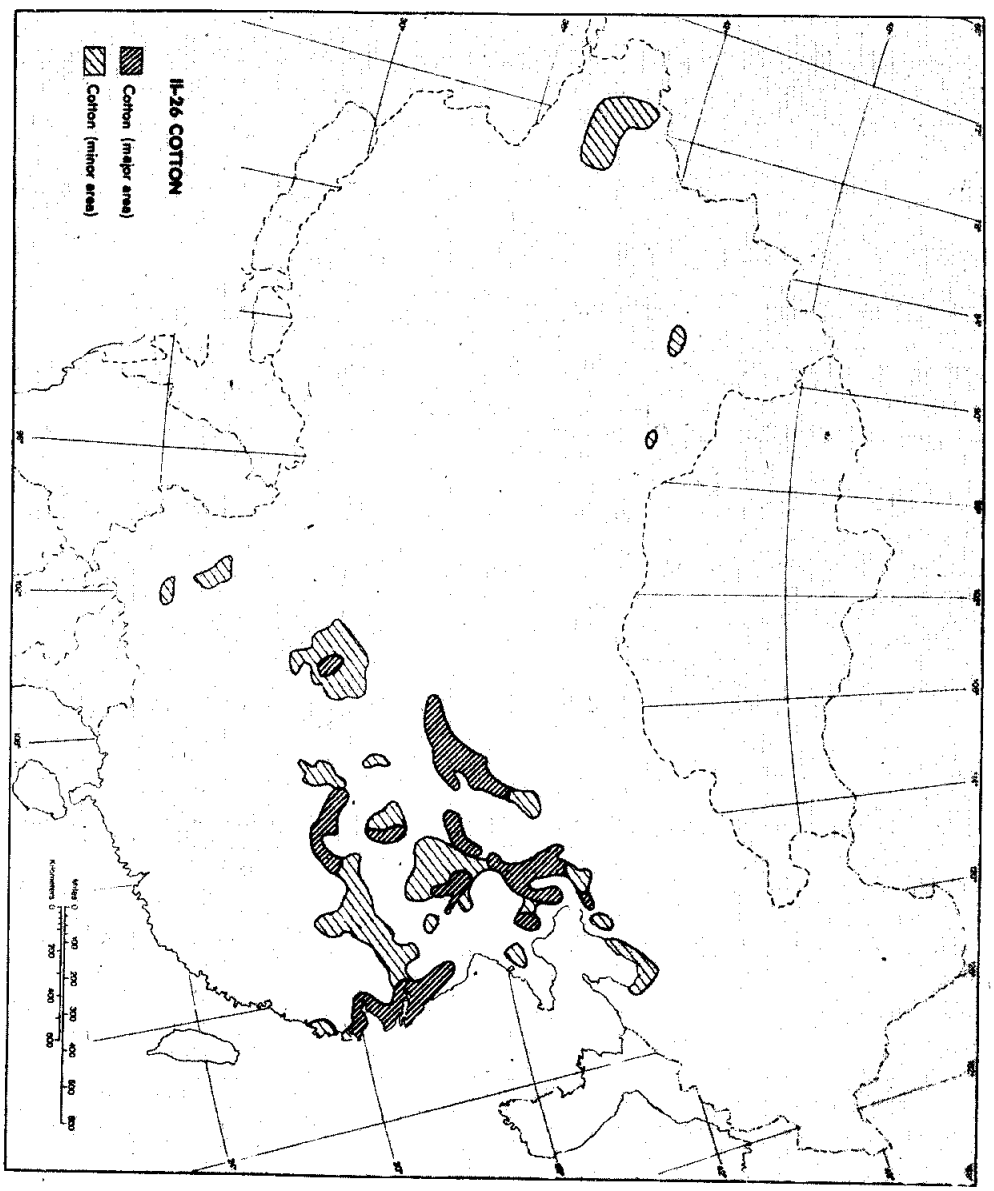
II-26 COTTON
Cotton (major area)
Cotton (minor area)

พื้นที่บางส่วนของ Hopeh, Shantung, Honan, Shensi, และ Shansi สามารถผลิตฝ้ายได้ประมาณ 62 เปอร์เซ็นต์ของพืชฝ้ายทั้งหมดของจีน ส่วน Kiangsu, Hupeh, Chekiang Anhwei และ Human ตามฝั่งแม่น้ำ Yangtze ผลิตได้ 23 เปอร์เซ็นต์ ได้มีการปลูกฝ้ายปริมาณเพิ่มมากขึ้นในมณฑล Sinkiang เช่นกัน (Map II-26)

จีนสามารถผลิตพืชปอได้เป็นจำนวนมากเช่นกัน ปอที่มีใยละเอียดได้ใช้ทำผ้า เครื่องแต่งกายที่เบาละเอียด ทำใบเรือ ทำตาข่ายจับปลา และทำฉนวนหุ้มสายไฟฟ้า ปอชนิดนี้ส่วนใหญ่ปลูกในพื้นที่ตามแนวแม่น้ำ Yangtze ในมณฑล Kiangsi, Hupeh, Hunan และ Szechean และปลูกได้บ้างใน Heilungkiang, Kirin, และมองโกเลียใน ปอชนิดใยหยาบกว่ามีขึ้นอยู่แพร่หลายในพื้นที่กระจัดกระจายทั่วไป และใช้สำหรับทำกระสอบ เชือก และกระดาษ

การเลี้ยงไหมยังคงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศจีน ต้นหม่อนซึ่งใช้เลี้ยงตัวไหมมีปลูกอย่างกว้างขวางในภูมิภาค T'ai Hu ของมณฑล Kiangsu ที่ราบลุ่ม Szechwan และที่ลุ่มปากแม่น้ำ Canton ในภูมิภาคเหล่านี้สามารถเลี้ยงและผลิตตัวไหมได้ถึง 7 หรือ 8 ชั้นอายุ ในปีหนึ่ง ๆ (Map II-27)

ป่าไม้ (Forestry)

พื้นที่เพาะปลูกของจีนเพียง 5.1 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่ให้เป็นป่าไม้ พื้นที่ส่วนใหญ่ของจีนจึงเป็นที่ราบปราศจากต้นไม้ ที่ราบป่าไม้ทางภาคตะวันออกของจีนซึ่งเคยมีอยู่เดิมก็ได้ถูกโค่นหักล้างถางลงเป็นไร่นา ในทุกวันนี้ ป่าไม้ธรรมชาติของจีน ส่วนใหญ่จะมีอยู่ในแมนจูเรีย มองโกเลียใน และทางตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ป่าไม้จะอยู่ในมองโกเลียใน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยที่มีการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้ป่าไม้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ แม้ว่าจะมีป่าไม้ประมาณ 12 เปอร์เซ็นต์ของป่าไม้ทั้งหมดของจีน อยู่ใน Szechwan, Kwangsi และ Yunnan แต่ความห่างไกลและกันดารเข้าไปไม่ถึง ทำให้คุณค่าทางเศรษฐกิจของมันลดน้อยลงไป แต่การปรับปรุงการรถไฟของจีนได้เริ่มที่จะเปลี่ยนแปลงคุณค่าของมันแล้ว ในปัจจุบันโครงการปลูกป่าของจีนได้ปรับปรุงแหล่งทรัพยากรด้านป่าไม้ของจีนขึ้นอยู่เรื่อย ๆ

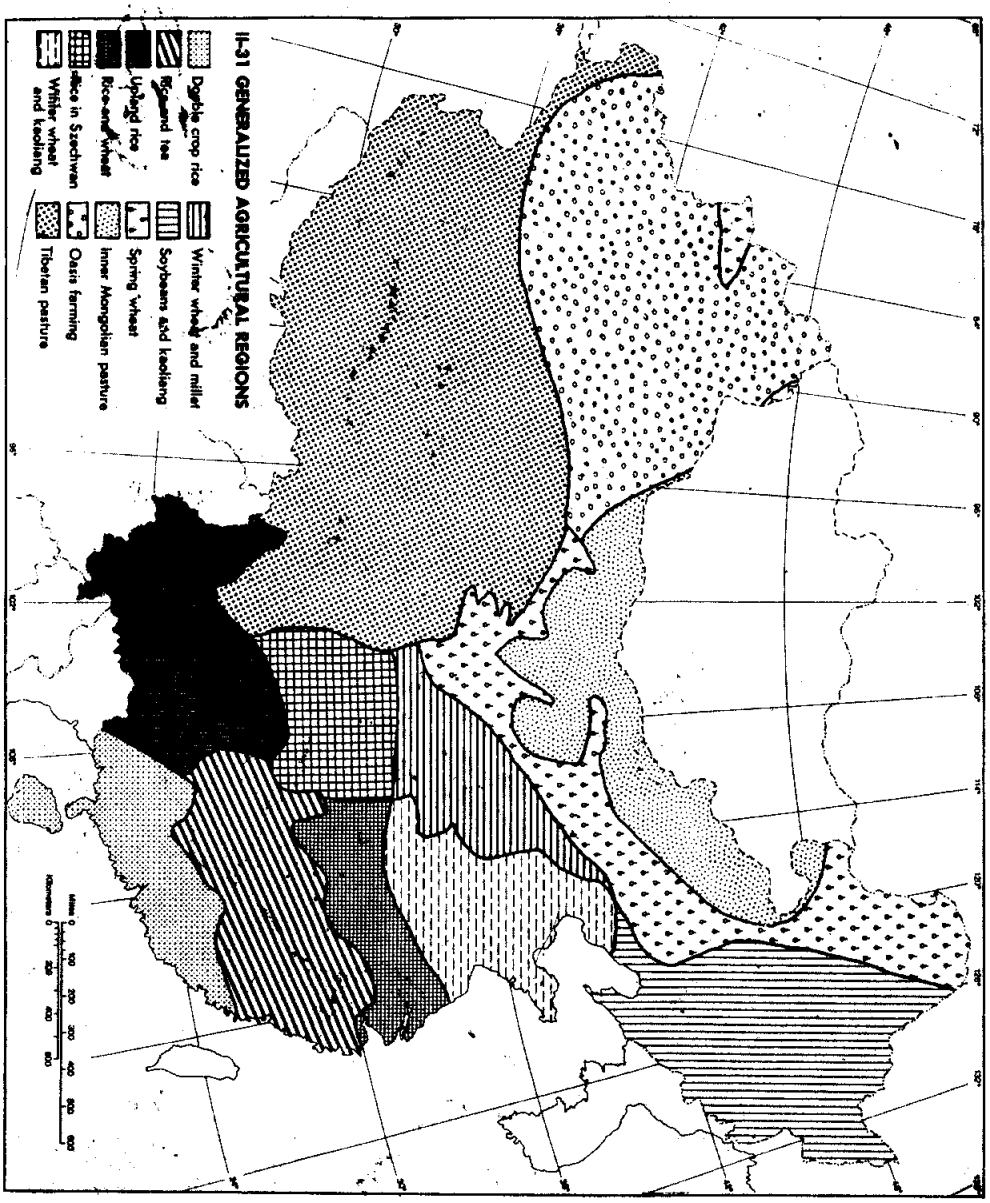
II-31 GENERALIZED AGRICULTURAL REGIONS
Double crop rice
Rice and tea
Upland rice
Rice and wheat
Rice in Szechwan
Winter wheat and kaoliang
Winter wheat and millet
Soybeans and kaoliang
Spring wheat
Inner Mongolian pasture
Oasis farming
Tibetan pasture

แหล่งทรัพยากรทางทะเล (Marine Resources)

แหล่งทรัพยากรทางน้ำอันอุดมของจีนได้ช่วยส่งเสริมแหล่งทรัพยากรบนพื้นดินได้มาก ตามพื้นน้ำชายฝั่งที่ตื้นและอุดมด้วยของทางน้ำเข้าสู่แผ่นดิน อ่าว และเกาะต่าง ๆ อำนวยพื้นที่ทำการประมงประมาณ 23 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่การประมงทั้งหมดในโลกให้แก่ชาวประมงจีน (Map II-28) บรรดาแม่น้ำ ลำธาร และบ่อสระของจีน ซึ่งมีอยู่มากในประเทศอำนวยให้เป็นแหล่งกำเนิดของปลาน้ำจืดอย่างเหลือเฟือ การทำเค็มนับเป็นการรักษาปลาไว้เป็นอาหารที่สำคัญที่สุดเป็นวิธีเดียวที่จีนใช้แต่ก็ได้มีโรงงานทำปลาแช่เย็น และทำอุตสาหกรรมปลาแบบอื่น ๆ เช่นน้ำมันตับปลา เกิดขึ้นอยู่บ้างแล้ว ศูนย์การตลาดของปลา และการทำผลิตภัณฑ์จากปลาที่ใหญ่ที่สุดอยู่ใน Shanghai, Tsingtao, Chefoo (Yen-t'ai เดิม), Dairen, Swatow, Canton และ Amoy ศูนย์กลางเหล่านี้สะท้อนให้เห็นการกระจายของแหล่งประมง ในมหาสมุทรที่สำคัญในมณฑล Kiangsu, Shantung, Liaoning, Kwangtung, และ Fukien (Map II-29)

ปลาน้ำจืดของจีนส่วนใหญ่ได้มาจากแม่น้ำ Yangtze, Hsi Chiang, Pearl และแม่น้ำ Amur, และมาจากทะเลสาบใหญ่ ๆ เช่น Tung-t'ing, P'o-yang, และ T'ai, ปลาน้ำจืดอีกจำนวนหนึ่งได้มาจากการเลี้ยงในฟาร์ม ซึ่งค่อนข้างจะเป็นเกษตรกรรมรูปใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีทำกันมากในจีนภาคใต้ ซึ่งมีน้ำบริบูรณ์ดี มณฑล Kwangtung นับว่ามีการเพาะพันธุ์ปลามากยิ่งกว่าในมณฑลอื่น ๆ อุตสาหกรรมการประมงของจีนยังคงมีศักย์ที่จะพัฒนาขึ้นได้อีกมาก และบรรดาโครงการต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะนี้จะส่งเสริมให้เจริญเติบโตขึ้นได้

มีแผนที่เพิ่มเติม 2 แผ่น แสดงรายละเอียดและรูปแบบโดยทั่ว ๆ ไปของพื้นที่เพาะปลูกและเกษตรกรรมอื่น ๆ เป็นการสรุปเรื่องราวในตอนนี้ของตำรา : Map II-30 (แสดงภูมิภาคที่ทำเกษตรกรรมโดยละเอียด) Map II-31 (แสดงภูมิภาคของเกษตรกรรมโดยทั่วไป) ให้ดู Appendix เพื่อหารายชื่อของภูมิภาคที่ทำการเกษตรกรรมโดยละเอียด)

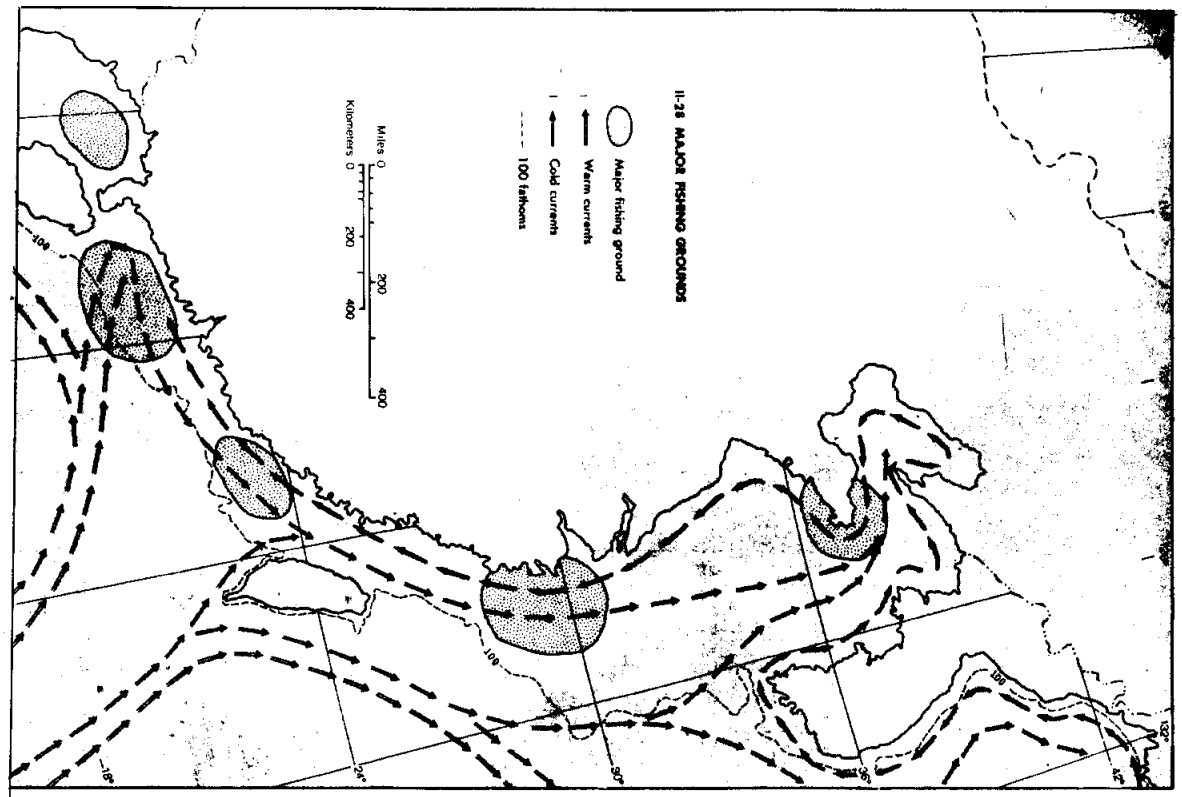
II-28 MAJOR FISHING GROUNDS
Major fishing ground
Warm currents
Cold currents
100 fathoms
Miles 0 200 400
Kilometers 0 200 400

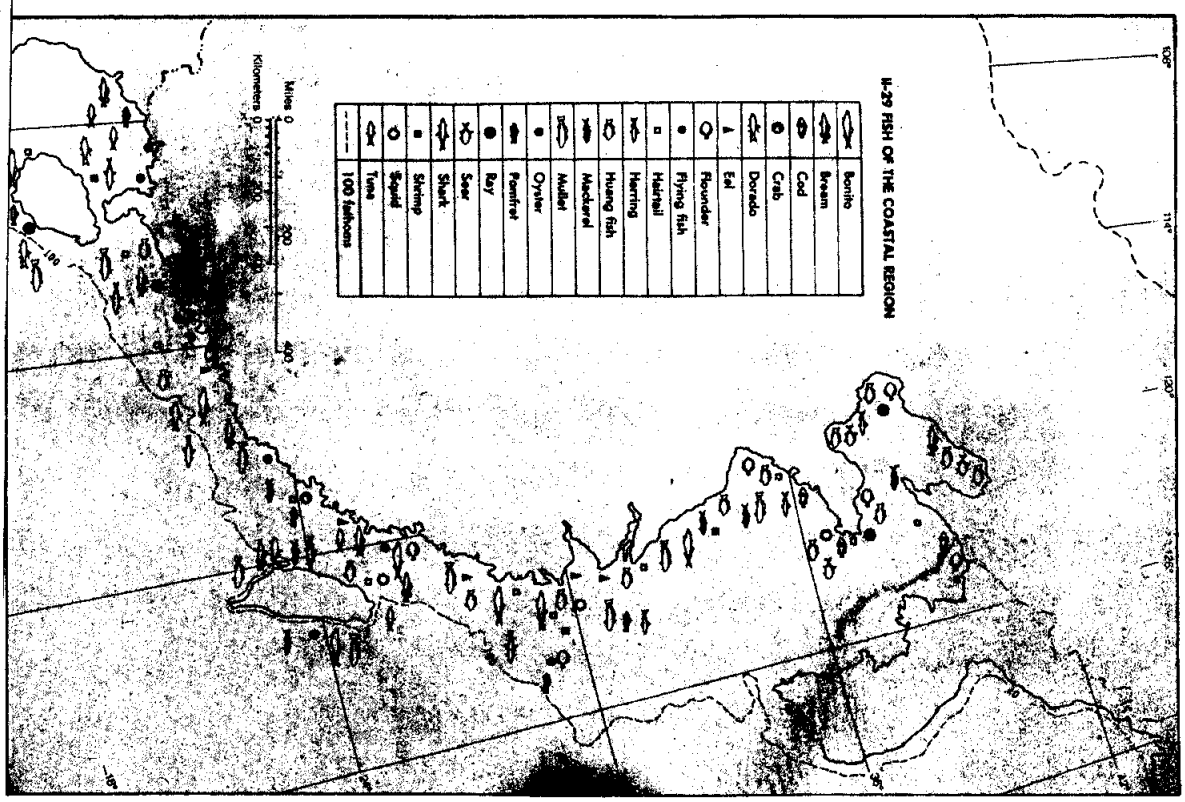
II-29 FISH OF THE COASTAL REGION
Bonito
Bream
Cod
Crab
Dorado
Eel
Flounder
Flying fish
Hairtail
Herring
Huang fish
Mackerel
Mullet
Oyster
Pomfret
Ray
Seer
Shark
Shrimp
Squid
Tuna
100 fathoms
Miles 0 200 400
Kilometers 0 200 400

การทำเหมืองแร่

(Mining Manufacturing)

แหล่งทรัพยากรแร่ธาตุ (Mineral Resources)

จีนนับเป็นผู้นำของโลกในการผลิตแร่ **Antimony, tungsten,** และดีบุก และในปัจจุบันนี้จีนบนผืนแผ่นดินใหญ่ยังนับได้ว่าเป็นประเทศผู้ผลิตแร่ธาตุที่สำคัญยิ่งตามมาตรฐานของโลก ในระยะต้น ๆ ของปี 1960 เป็นต้นมา จีนเป็นหนึ่งในสามของผู้ผลิตแร่ธาตุต่อไปในชั้นแนวหน้าของโลก : **bituminous and anthracite coal, tin, tungsten,and** เกลือ และ **magnetite** จีนยังจัดได้ว่าเป็นผู้ผลิต **bismuth, manganese, mercury, molybdenite, asbestos, fluorspar** และ **graphite** ในอันดับที่ห้า หรืออาจจะอันดับที่ดีกว่าที่ห้าด้วย ในเรื่องเหล็กและเหล็กกล้าเป็นอันดับที่เจ็ด และเป็นอันดับที่สิบในเรื่อง **barite, pyrite,** และกำมะถัน รายการแร่ธาตุที่จีนยังคงผลิตได้ไม่พอใช้งานอาจได้แก่ ปิโตรเลียม, **chromite, nickel, copper and phosphates** แต่การสำรวจค้นหาที่กระทำอยู่ต่อเนื่องเรื่อยมา ได้แสดงให้เห็นว่าจีนยังมีแหล่งสำรองของแร่ธาตุเหล่านี้ ซึ่งอาจมีจำนวนมากพอ ยกเว้น **chromite** และ **nickel**

ถ่านหิน (Coal)

ถ่านหินนับเป็นทรัพย์สินแร่ธาตุที่มีค่าที่สุดของจีน เช่นเดียวกับเป็นแหล่งให้พลังงานและเชื้อเพลิง (Map II-32) จีนคอมมูนิสต์ได้กล่าวอ้างครั้งหลังสุดเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรถ่านหินที่มีอยู่ทั้งหมดว่ามีประมาณ 9.6 **trillion** เมตริกตัน ซึ่งในจำนวนนี้ได้พิสูจน์และรับรองได้แล้วว่ามีถึงจำนวน 100 พันล้านเมตริกตัน แม้ว่าจำนวนที่กล่าวอ้างข้างต้นคงจะเกินไปสักหน่อย แต่แหล่งสำรองถ่านหินของจีนก็ได้แสดงให้เห็นชัดว่ามีมากอยู่ในชั้นนำหน้าเช่นเดียวกับของสหรัฐฯ และของสหภาพโซเวียตเหมือนกัน การผลิตถ่านหินในปีหนึ่ง ๆ ของจีนจะได้ประมาณ 250 - 350 ล้านตัน จากการสำรวจตรวจพบเมื่อเร็ว ๆ นี้ ปรากฏว่าได้พบแหล่งถ่านหิน (**coal beds**) ขนาดใหญ่ ในภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน และในภาคตะวันตกเฉียงเหนือด้วยเช่นกัน ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวได้เคยพิจารณากันว่ามีถ่านหินจนไม่สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ขึ้นได้มากก่อนทั้งสิ้น ถ่านหินของจีนส่วนใหญ่เป็น

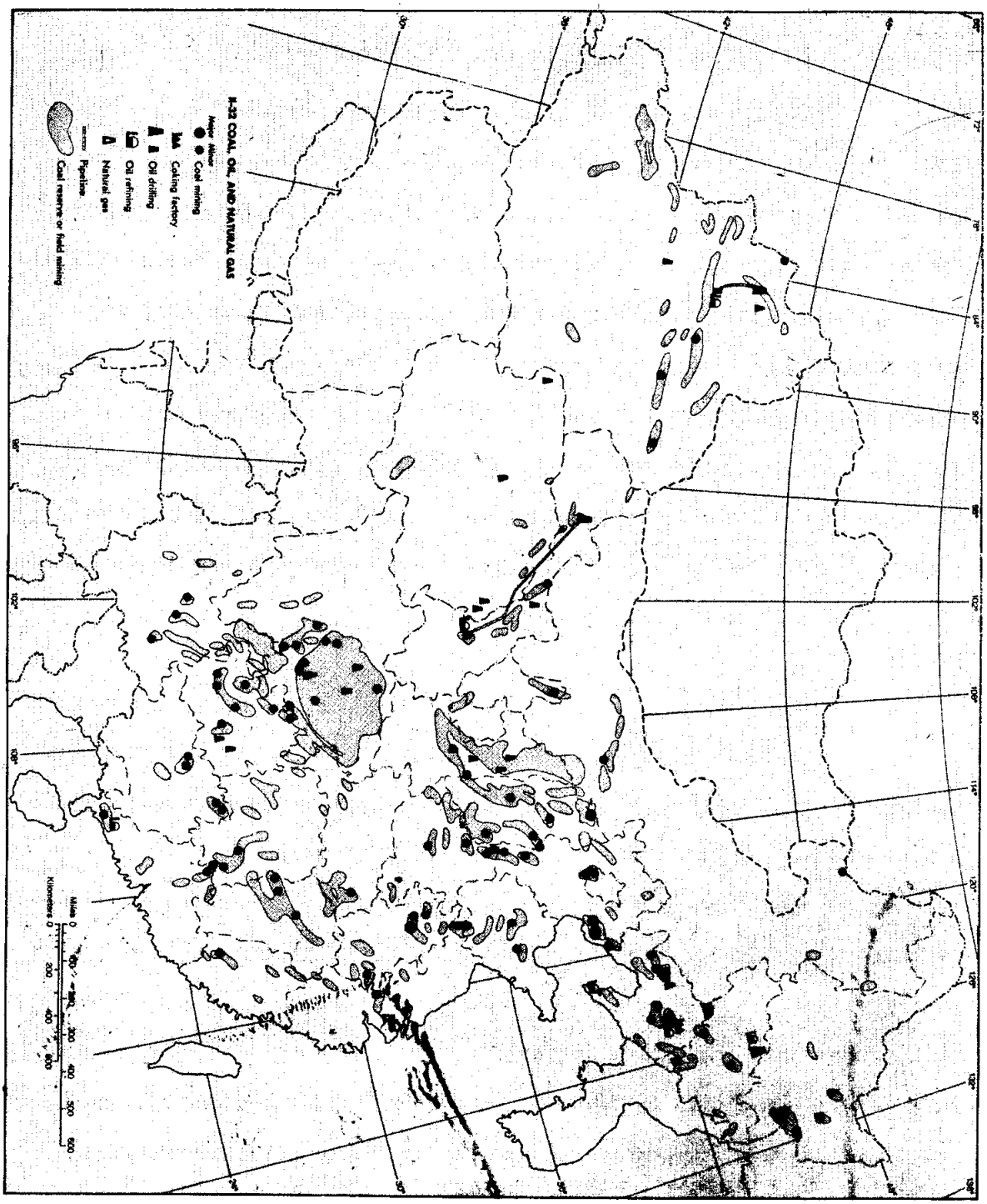
II-32 COAL, OIL, AND NATURAL GAS
Major Minor
Coal mining
Coking factory
Oil drilling
Oil refining
Natural gas
Pipeline
Coal reserve or field mining
Kilometers
Miles

ประเภท บิทูมินัส และประมาณว่ามีเหมืองถ่านหินใหญ่ถึง 30 เท่า แยกย้ายกันอยู่ทั่วประเทศจีน ในขณะนี้ มีศูนย์กลางการทำเหมืองถ่านหินอยู่หลายแห่ง ซึ่งถ้าเรียงตามลำดับของปริมาณที่ผลิตได้ ก็จะได้แก่ **Fu-shun, Fu-hsin, K'ai-lan, Pench'i, Huai-nan, Ho-kang,** และ **Ta-t'ung** ประมาณว่าทั้งหมดนี้สามารถผลิตถ่านหินได้ 30 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนที่ผลิตได้ทั้งประเทศ แต่ละศูนย์สามารถผลิตได้มากกว่า 10 ล้านเมตริกตันในปี 1959 มีศูนย์ผลิตอีก 20 ถึง 25 แห่ง ที่ผลิตได้อยู่ในระหว่าง 1 ถึง 10 ล้านเมตริกตัน ในระหว่างปี 1959

น้ำมัน (Oil)

จีนอาจจะนับได้ว่ามิได้เป็นประเทศที่มีแหล่งทรัพยากรปิโตรเลียมจำนวนน้อยอีกต่อไปแล้ว ในเมื่อได้มีการค้นพบแหล่งกำเนิดปิโตรเลียมใน **Kansu, Sinkiang** และ **Heilungkiang** จีนมีแผ่นดินใหญ่ได้รายงานการขุดน้ำมันในปี 1962 ว่าได้ผลผลิตน้ำมันดิบเป็นจำนวนถึง 7 ล้านตัน ซึ่งจำนวน 2 ล้านตันเป็นน้ำมันที่สกัดได้จากหินดินดาน แหล่งผลิตน้ำมันที่สำคัญที่สุดได้แก่บ่อน้ำมัน **Yu-men** ใน **Kansu,** ซึ่งได้สร้างโรงกลั่นน้ำมันขึ้นทำการกลั่นน้ำมันที่ขุดขึ้นได้บางส่วน อีกบางส่วนซึ่งยังเป็นน้ำมันดิบ ได้ขนส่งไปยังบรรดาโรงกลั่นน้ำมันที่อยู่ห่างไกลออกไป บางแห่งไกลถึง **Dairen** ในแมนจูเรีย โรงกลั่นน้ำมันอีกแห่งหนึ่งสำหรับกลั่นน้ำมันจาก **Yu-men** ตั้งอยู่ในเมือง **Lan-chou** นับเป็นโรงกลั่นน้ำมันที่ใหญ่ที่สุดของจีน สร้างโดยความช่วยเหลือทางเทคนิคจากโซเวียต น้ำมันสำรองทั้งหมดที่พบว่ามีอยู่ที่ **Yu-men** นั้นมีปริมาณไม่น้อยกว่า 500 ล้านตัน การผลิตน้ำมัน ณ ที่โรงกลั่นแห่งนี้ได้เริ่มตั้งปี ค.ศ.1939 และผลิตผลจากโรงกลั่นนี้ขึ้นสูงถึง 800,000 ตัน ในปี 1956 ในปัจจุบันนี้โรงกลั่น **Yu-men** ผลิตน้ำมันได้มากกว่า 1.5 ล้านตัน น้ำมันดิบต่อไป แหล่งสำรองน้ำมันที่สำคัญเป็นอันดับสองของจีน ได้แก่บ่อน้ำมันใน **Sinkiang** ซึ่งมีบ่อน้ำมันใหญ่อยู่ในที่ลุ่ม **Dzungarian** ตั้งอยู่ใกล้ **Karamai** บ่อน้ำมันที่ **Karamai** นี้กำลังผลิตได้ปริมาณขึ้นหน้าที่ **Yu-men** และในไม่ช้าคงจะผลิตได้ไม่ต่ำกว่าปีละ 3 ล้านตัน แหล่งผลิตน้ำมันที่สำคัญเป็นอันดับสามได้แก่บ่อน้ำมัน **Yang-ch'eng** ใน **Shansi,** ปรากฏมีบ่อน้ำมันที่ผลิตได้ปริมาณมากเช่นกันอยู่ใน **Ta-ch'ing** ในแมนจูเรีย แอ่งแทนดิน **Tsaidam** ใน **Tsinghai** และภาคกลางของ **Szechwan** (Map II-32)

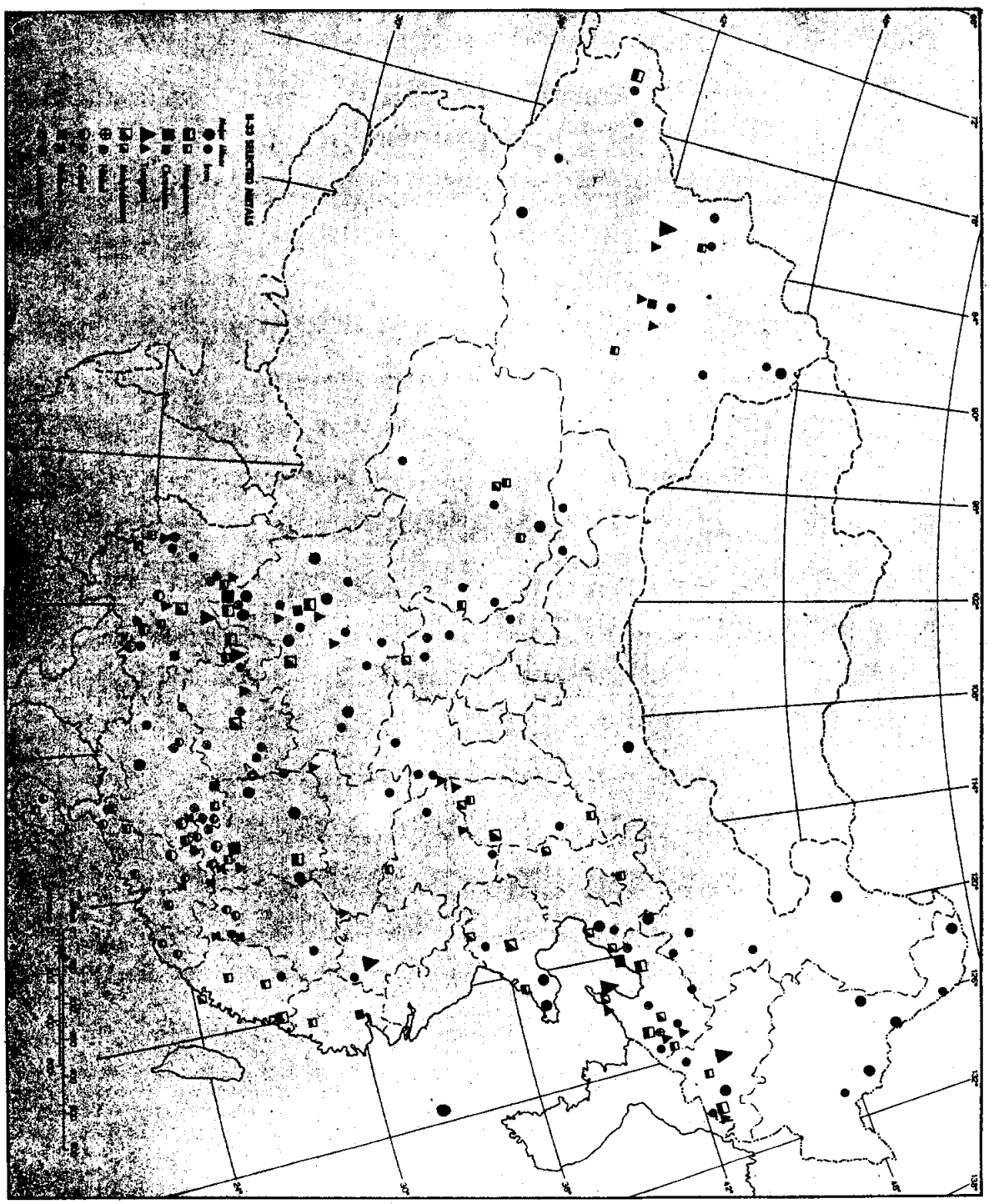

เหล็กและเหล็กกล้า (Iron and Steel)

จีนยืนแผ่นดินใหญ่มีอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าซึ่งกำลังขยายขีดความสามารถในการผลิตเหล็กกล้าในปีหนึ่ง ๆ ให้ถึง 30 ล้านตัน (Map II-33) แหล่งอุตสาหกรรมของ An-shan, Pao-t'ou, Wu-han และ Shanghai นับว่าเป็นกระดูกสันหลังของอุตสาหกรรมเหล็กกล้าของจีน An-shan นับเป็นแหล่งผลิตเหล็กกล้าหลักของจีน ตั้งอยู่ในมณฑล Liaoning ในแมนจูเรีย สามารถผลิตได้ปริมาณ 1 ใน 3 ของปริมาณทั้งหมดที่ผลิตได้ในประเทศ และนับเป็นหนึ่งในจำนวนสิบอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีขีดความสามารถผลิตเหล็กถลุงในปริมาณเกือบ 5 ล้านตันต่อไป ผลิตเหล็กเนื้อหยาบ 6 ล้านตันต่อปี และเหล็กแผ่นหรือเหล็กเส้นได้มากกว่า 5 ล้านตันต่อปี An-shan เปิดทำการโดยมีเหมืองแร่, โรงถลุง และโรงงานประกอบเหล็กมากกว่า 40 แห่ง มีกำลังคนงานรวมทั้งสิ้น 170,000 คน แหล่งสะสมแร่เหล็กของโรงงานแห่งเดียวมีสินแร่เหล็กมากกว่า 5 พันล้านตัน Pao-t'ou ในมองโกเลียในเป็นแหล่งสินแร่เหล็กที่ใหญ่มากอีกแหล่งหนึ่ง มีแร่เหล็กสะสมอยู่ถึง 2 พันล้านตัน แหล่งสำรองสินแร่เหล็กที่มีความสำคัญเป็นอันดับสามได้แก่ Ta-yeh ในจีนภาคกลางแถบแม่น้ำ Yangtze ในบริเวณพื้นที่ของ Wu-han

ศูนย์การผลิตเหล็กกล้าที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งได้แก่ Shanghai, แต่ Shanghai จำต้องพึ่งเหล็กถลุง จากศูนย์การผลิตเหล็กแห่งอื่นๆ โดยเฉพาะจาก Ma-an-shan ใน Anh-wei แต่ Shanghai ก็มีบทบาทสำคัญในการผลิตเหล็กกล้าในรูปขั้นสุดท้ายที่จะนำไปใช้งานกำลังการผลิตของ Shanghai ในปี ค.ศ.1961 อยู่ในระหว่าง 1.5 - 2 ล้านตัน

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังได้ค้นพบแหล่งสินแร่เหล็กในปี 1958 ใน Kansu และ Tsaidam ซึ่งจะได้ทำให้เกิดการพัฒนาศูนย์การผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขึ้นในเมืองทั้งสองนี้ และใน Sinkiang ด้วย

โลหะอื่น ๆ (Other Metals)

บรรดาอุตสาหกรรมโลหะที่มิใช่เหล็กในผืนแผ่นดินใหญ่จีน อาจแบ่งตามประเภทของโลหะได้เป็น 2 ประเภท คือโลหะที่มิได้มีฐานมาจากเหล็ก เช่น copper, lead and zinc และโลหะที่มิใช่เป็นเหล็ก ซึ่งส่วนมากส่งออกเป็นสินค้าต่างประเทศได้แก่ tin, antimony (stibnite), tungaten, mercury, และ bismuth (Map II-34) โรงงานถลุงแร่โลหะ

มีโรงงาน Shen-yang (ทองแดง ทะลัว และผลิตผลจากสังกะสี) โรงงาน Hu-lu-tao ใน มณฑลเหอเป่ย (สังกะสี และผลิตผลจากทะลัว) , โรงงาน Chiang-hua ใน Hunan (ทะลัว และสังกะสี) , โรงงาน Ma-lung ใน Yunnan (ทองแดง) และโรงงาน Shanghai (เหมืองโลหะ)

ดีบุกนับว่าเป็นโลหะประเภทที่มิใช่เหล็กที่ส่งออกขายต่างประเทศเป็นอันดับสูงกว่าโลหะที่มิใช่เหล็กชนิดอื่น ๆ มีแหล่งสำรองสะสมไว้สามารถผลิตได้ถึงปีละ 30,000 ตัน พื้นที่ Ko-chin ในมณฑล Yunnan นับเป็นกระดูกสันหลังของอุตสาหกรรมดีบุกของจีน โดยที่แหล่งนี้สามารถผลิตได้ปริมาณ 2/3 ของปริมาณทั้งหมดที่ผลิตได้ของจีน และได้เพิ่มความก้าวหน้าในการขยายสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่นการปฏิบัติงานที่แคล่วคล่องรัดกุม และในการปรับปรุงคุณภาพของผลิตผล

อุตสาหกรรม antimony ของจีนยังคงมีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ในแง่ของปริมาณการผลิต และการเก็บสำรอง ในยามที่ตลาดการค้าของโลกในผลิตผลนี้ซบเซาลง แม้ว่าจีนจะมิได้ผลิตในปริมาณมากเท่าในอดีตก็ตาม เมือง Hsi-kuang Shan ในมณฑล Hunan ยังคงเป็นศูนย์กลางผลิต stibnite ใหญ่ของจีน บรรดาโรงงานรวม ๓ ที่เมืองนี้ทำการผลิต ผลิตผลจากแร่ธาตุต่าง ๆ เกือบทั้งหมดที่ขุดได้ในประเทศ และผลิตผลที่มีคุณภาพสูงออกสู่ตลาดด้วย

จีนได้ชื่อว่าเป็นผู้นำในโลกในด้านการผลิต tungsten มาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ส่วนมากของผลิตผลนี้ได้ออกจำหน่ายต่างประเทศ ผลิตผลในปี 1961 ประมาณได้ว่ามีปริมาณถึง 20,000 ตัน และเป็นทังสะเทน 68 เปอร์เซ็นต์ แต่อย่างไรก็ตามในปีหลัง ๆ นี้ สถิติในการผลิตด้านนี้ถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ปรอท (cinnabar) ก็เป็นโลหะส่งออกจำหน่ายต่างประเทศตามปกติของจีนอีกชนิดหนึ่ง แหล่งสะสมของปรอทปรากฏมีอยู่ทั่วไป โดยมีศูนย์กลางการผลิตใหญ่อยู่ที่พื้นที่ T'ung-jen ใน Kweichow และ Feng-huang ใน Hunan จีนเป็นผู้ผลิต Bismuth ชั้นนำประเทศหนึ่ง นับเป็นตำแหน่งที่ได้จากการผลิตในปี 1961 คือได้ปริมาณเกือบ 1/10 ของปริมาณ Bismuth ที่ผลิตได้ในโลก Kwangtung เป็นพื้นที่การผลิต Bismuth ชั้นแนวหน้าในประเทศจีน พื้นที่ผลิตได้อื่น ๆ ก็มีอยู่ใน Kwangsi และ Hunan

ในจำนวนสินแร่ Manganese ที่ผลิตได้ในโลกนี้มากกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ผลิตมาจากประเทศจีน แหล่งสะสมของสินแร่ชนิดนี้อยู่ในภาคใต้ของแม่น้ำ Yangtze เป็นพื้นที่เหยียดยาวจาก Kiangsi ไปทางตะวันตกผ่าน Hunan, Kwangtung และ Kwangsi จนถึง Kweichow

ปริมาณโลหะ Molybdenum ที่มีอยู่ในจีนนั้นนับว่ามีข่าวแจ้งให้ทราบเพียงเล็กน้อยเหลือเกิน พื้นที่ใน Chin-chou ซึ่งอยู่ใน Liaoning ภาคตะวันตก เป็นแหล่งผลิต Molybdenum ของจีนมาเป็นเวลานาน แต่ก่อนประมาณว่าผลิตได้ 3/4 ของปริมาณทั้งหมดของประเทศ แหล่งผลิตอื่น ๆ ก็มีที่ Liaoning และเป็นผลิตผลพลอยได้จากการทำเหมืองแร่ tungsten ใน Kiangsi, Kwangtung และ Kwangsi บ้าง มีรายงานว่ามีแหล่ง Molybdenum สะสมอยู่ใน Fukien, Chekiang และ Sinkiang

จีนผืนแผ่นดินใหญ่มีอุตสาหกรรมอาลูมิเนียมขนาดเล็ก โรงงานผลิต Fu-shun ในแมนจูเรียและโรงงาน Nan-ting ใน Shantung นับเป็นแหล่งผลิตอาลูมิเนียมใหญ่ที่สุดของจีน ในปัจจุบันนี้ ศูนย์กลางใหญ่ที่ทำการผลิตโลหะชนิดนี้ รวมกับผลิตโลหะอื่น ๆ ด้วย ได้รับสร้างขึ้นที่ Sian ในมณฑล Shensi และที่ Kuei-yang ในมณฑล Kweichow

จีนผลิต Magnesium ได้จำนวนน้อย คาดว่าผลิตได้ที่ Ying-k'ou ในมณฑล Liaoning แหล่งทรัพยากร Mangnesite ของจีนนับว่าเป็นแหล่งกำเนิดที่มี Magnesium คุณภาพสูง และมีปริมาณสะสมจำนวนมาก แหล่งสะสมที่ดีที่สุดอยู่ในพื้นที่ Hai-ch'eng ในมณฑล Liaoning

อโลหะชาตุ (Nonmetallic Minerals)

จีนผืนแผ่นดินใหญ่ นับเป็นแหล่งผลิตเกลือเป็นอันดับที่สองของโลก ในปี 1961 ผลิตได้ประมาณ 14 ล้านตัน เกลือส่วนใหญ่ใช้ประกอบอาหาร แต่การผลิตได้หันไปทางสนองความต้องการในทางอุตสาหกรรมในอนาคตมากขึ้น บรรดามณฑลที่อยู่ตามชายเขตของทะเลเหลืองโดยปกติแล้วเป็นแหล่งผลิตเกลือที่สำคัญของประเทศ Szechwan ก็เป็นดินแดนที่มีความสำคัญมานานในเรื่องบ่อเกลือ และสามารถผลิตได้ประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ของปริมาณเกลือที่ผลิตได้ในประเทศ

ปริมาณสารประเภทที่มีฐานจากกำมะถัน ที่มีอยู่ในประเทศจีนก็มีอยู่อย่างน่าพึงพอใจ ผลิตผล pyrite ในปี 1961 จีนผลิตได้ 1.2 ล้านตัน ส่วนใหญ่ได้มาจากเหมือง Hsiang Shan ใน Anhwei และเหมือง Ying-te ใน Kwangtung แม้ว่า pyrite เกือบทั้งหมดจะส่งไปเข้าการผลิตกรดกำมะถัน แต่ก็มีปริมาณเกือบหนึ่งในสามที่ใช้ทำสารกำมะถัน

Map II-32 แสดงการจำแนกแจกจ่ายบรรดาแร่ธาตุเหล่านี้และแร่ธาตุที่เป็นอโลหะอื่น ๆ

การผลิตสร้าง (Manufacturing)

การผลิตสร้างก่อนปี 1952 (Manufacturing Prior to 1952)

การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว นับว่าเป็นกุญแจสำคัญในการส่งเสริมให้จีนมีความแข็งแกร่งในการแข่งขันกับฝ่ายตะวันตก รัฐบาลจีนคอมมูนิสต์ได้ดำเนินการให้เห็นว่าได้ถือเอาการอุตสาหกรรมเป็นส่วนสำคัญในนโยบายทางเศรษฐกิจและทางการเมือง การจัดระบบสังคม, การใช้เครื่องจักรกล การปรับปรุงฝีมือและความชำนาญงาน และการจัดตั้งอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ล้วนเป็นส่วนของโครงการการเปลี่ยนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แม้จะเกิดความไม่สมหวังอยู่บ้างดังเช่นในระหว่างปีแห่งการก้าวกระโดดไปข้างหน้าอันยิ่งใหญ่ (Great leap Forward) และการผิดที่ผิดทางในการปฏิวัติทางวัฒนธรรม (Cultural Revolution) แต่ก็มีความเจริญก้าวหน้าเกิดขึ้นในทุก ๆ ด้านที่ดำเนินการ แม้จะยังถือกันว่าจีนเป็นประเทศที่พัฒนาน้อยอยู่ก็ตาม แต่ระดับอุตสาหกรรมของจีนก็ได้สูงขึ้นอย่างน่าพิศวงใน 20 ปีที่ผ่านมา

ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จีนมิได้เป็นชาติอุตสาหกรรมเลย ในผลิตผลรวมของชาติของจีนนั้นปรากฏว่ามีที่เป็นสินค้าผลิตสร้างขึ้นเพียง 17 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น และในจำนวนนี้เพียง 10 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่มาจากอุตสาหกรรมหนักยิ่งกว่านั้น ส่วนใหญ่ของอุตสาหกรรมจีนในสมัยก่อนสงครามเป็นของนายทุนต่างประเทศ จีนส่งวัตถุดิบออกเป็นสินค้าออกของประเทศเป็นจำนวนมาก เช่น สินแร่เหล็ก และใยฝ้าย แล้วซื้อกลับเป็นสินค้าสำเร็จรูปเข้าประเทศจากประเทศอุตสาหกรรม เช่นจากญี่ปุ่น บรรดาเครื่องจักรกลหนัก รถตู้ รถไฟ เครื่องยนต์ และแม้แต่รางรถไฟ ก็ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ ยิ่งกว่านั้นอุตสาหกรรมของจีนซึ่งนายทุนต่างประเทศครอบครองอยู่ ยังมีชุมนุมกันอยู่เพียงตามชายฝั่งทะวันออกของประเทศ และในแมนจูเรียเท่านั้น

แม้ว่าการที่ญี่ปุ่นยึดครองแมนจูเรียไว้นั้นจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อเกียรติภูมิของจีนอย่างหนัก แต่กำลังที่มายึดครองนั้นก็ได้ช่วยเร่งการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักให้เกิดขึ้นในภูมิภาคนั้น ๆ อย่างไรก็ตามในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง แม้จะมีการกระทำอันกล้าหาญของจีนที่ขนย้ายเครื่องมือ และเครื่องจักรอุตสาหกรรมหนักลึกเข้าไปในประเทศเพื่อหลบหนีกำลังทหารญี่ปุ่นที่รุกคืบหน้าเข้าไปได้สำเร็จก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถป้องกันความเสียหายอันเกือบจะพูดได้ว่าเกิดแก่อุตสาหกรรมแรกเกิดของจีนแทบทุกด้าน สงครามกลางเมืองซึ่งเกิดตามมา

ยิ่งช่วยแผ่ความเสียหายออกไปอีก ดังนั้นเมื่อรัฐบาลจีนคอมมูนิสต์ขึ้นสู่อำนาจในปี 1949 อุตสาหกรรมของจีนได้เสียหายอย่างย่อยยับแล้ว

ระยะเวลาจาก 1949 ถึง 1952 เป็นระยะเวลาที่รัฐบาลจีนประทับตราว่าเป็นยุคของการกลับสร้างขึ้นใหม่ของประชาชน (People Reconstruction) ในระหว่างระยะเวลานี้ได้มีความพยายามอย่างแรงกล้าในการมุ่งฟื้นฟูการผลิตของอุตสาหกรรมให้ถึงระดับเมื่อปี 1936 ซึ่งเป็นมาตรฐานสูงสุดที่กระทำได้เมื่อก่อนสงคราม และพร้อม ๆ กันไปนี้ และโดยสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด กระบวนการจัดการเอาเป็นของรัฐ และการจัดระบบสังคมก็ได้เริ่มขึ้นด้วย ในปี 1952 ทุกแขนงของอุตสาหกรรมก็กลับฟื้นขึ้นเท่ากัน หรือขึ้นหน้าระดับเมื่อก่อนสงคราม และรัฐบาลจีนคอมมูนิสต์ ได้จัดเตรียมการที่จะเริ่มการก้าวหน้าในเศรษฐกิจตามแผนที่วางไว้ทันที

<u>แผนห้าปีแผนแรก</u> (The First Five-year Plan)

แผนการห้าปีแผนแรก ได้ประกาศใช้ในระยะเวลาระหว่างปี 1952 ถึง 1957 แผนนี้ย้ำหนักในการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก การกระจายอุตสาหกรรม การปรับปรุงและการขยายพื้นฐานของอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว การพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ในขั้นพื้นฐานขึ้น แม้ว่าความช่วยเหลือจากโซเวียตจะได้อำนวยการกระตุ้นให้แผนการห้าปีแรกนี้ดำเนินไปได้ดีก็จริง แต่แหล่งเงินทุนที่สำคัญยิ่งได้จากกำไรที่ได้มาจากการประกอบอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรมที่รัฐบาลดำเนินการ โซเวียตได้ให้เจ้าหน้าที่เทคนิค และชิ้นส่วนประกอบสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมและแผนงานต่าง ๆ และให้ความช่วยเหลือในเรื่องเงินทุนจำนวนจำกัด โดยให้กู้ในระยะยาวในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ส่วนใหญ่ของการช่วยเหลือนี้สำเร็จลุล่วงในกลางปี 1960 แต่ถึงกระนั้น การที่โซเวียตถอนตัวในครั้งสุดท้ายนั้น ก็ทำให้เกิดวิกฤติการใหญ่หลวงแก่จีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบรรดาอุตสาหกรรมที่เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ โซเวียตมิได้แต่เพียงถอนตัวผู้ชำนาญงานของตนออกเท่านั้น แต่ยังได้เอาแผนโครงการสำหรับการจัดตั้งโรงงานให้เสร็จสมบูรณ์กลับไปเสียด้วย

ลักษณะสำคัญของแผนการห้าปีแรก คือการจัดให้มีการสำรวจอย่างทั่วถึง ถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติของจีน การสำรวจค้นหาปรากฏว่าได้รับผลสำเร็จอย่างสูง โดยอ้างว่าสามารถค้นพบแหล่งสะสมแร่ธาตุสำคัญ 88 แหล่ง ซึ่งมีอยู่กระจายอยู่ทั่วไปในประเทศจีน การค้นพบนี้ได้ช่วยปูพื้นฐานสำหรับการพัฒนาศูนย์การอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ขึ้นภายในประเทศ

ดังที่กล่าวมาแต่ต้น พื้นฐานเริ่มแรกในอุตสาหกรรมของจีนประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ รุมนุมอยู่ในพื้นที่ประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่รายฝั่งทะเล ที่ได้ตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการผลประโยชน์ของผู้ลงทุนชาวต่างประเทศ ซึ่งครอบครองอุตสาหกรรมของประเทศจีนอยู่ในขณะนั้น แผนการห้าปีแรกได้ชี้ให้เห็นว่าการจัดทำเช่นนี้เป็นการหมิ่นต่ออันตรายในทางทหาร ดังได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วระหว่างสงครามจีน-ญี่ปุ่น รวมทั้งการเสียผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในการรุมนุมอุตสาหกรรมไว้ตามรายฝั่งทะเล เพราะไม่เพียงแต่จะทำให้พื้นที่ภายในประเทศที่มิได้รับการพัฒนาต้องขังกันอยู่อย่างนั้น แต่ในส่วนใหญ่แล้ว อุตสาหกรรมที่อยู่ตามรายฝั่งทะเล อยู่ไกลจากแหล่งกำเนิดของวัตถุดิบ ดังนั้นเวลาแรงงาน และประโยชน์ที่จะได้รับจากการขนส่งที่มีอยู่น้อยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนช่วยเพิ่มค่าใช้จ่ายเบื้องต้นในการผลิตขึ้นทั้งสิ้น หลักการสำคัญข้อหนึ่งในแผนการใหม่นี้ก็คือ การแสวงหาที่ตั้งอุตสาหกรรมให้ใกล้กับแหล่งกำเนิดวัตถุดิบ และตลาดของสินค้าที่จะผลิตขึ้น ในเวลาเดียวกัน แผนการนี้กำหนดให้มีการผสมผสานกันอย่างมีระเบียบระหว่างเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เพื่อสร้างสรรค์ภูมิภาคที่มีการเกษตร และการอุตสาหกรรมที่สานต่อกันอยู่อย่างใกล้ชิด สำหรับพื้นที่ที่เป็นเขตรายแดนได้มีการเน้นหนักเป็นพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งทรัพยากรในแร่ธาตุ และที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ และเนื่องจากรัฐบาลได้มีแผนการที่จะผนวกชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ตามขอบรอบภายนอกของประเทศให้เข้ารวมเป็นประชากรจีนให้มากยิ่งขึ้นด้วย โดยเฉียนแบบอย่างรัสเซีย แผนการแรกกำหนดให้มีการพัฒนาเมืองสำคัญ ๆ ขึ้นเป็นศูนย์สำหรับการพัฒนาส่วนภูมิภาค นคร Harbin ได้กลายเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมของแมนจูเรีย Tientsin เป็นศูนย์กลางของจีนภาคเหนือ Shanghai เป็นศูนย์กลางของที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ Wu-han เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคที่ลุ่มภาคกลางของประเทศ Canton เป็นศูนย์กลางที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ Canton, Sian และ Lan-chou เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือ และ Chungking เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคตะวันตกเฉียงใต้ แต่ละภูมิภาคจะต้องมุ่งการผลิตในผลิตผลที่เหมาะสมกับแหล่งกำเนิดวัตถุดิบ และทรัพยากรทางธรรมชาติ และในขณะเดียวกันในด้านความต้องการทางการป้องกันประเทศ กำหนดให้แต่ละภูมิภาคสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจให้ได้มากที่สุดอีกด้วย ความจำเป็นในการป้องกันยังได้กำหนดที่ตั้งของศูนย์กลางอุตสาหกรรมให้สัมพันธ์ไปกับพื้นที่ที่จะปลอดจากอันตราย นับแต่การก้าวกระโดดไปข้างหน้าอันยิ่งใหญ่เป็นต้นมา การพัฒนาพื้นที่ภายในประเทศจีนได้ลำดับขั้นตอนทั้ง ๆ ที่ความก้าวหน้าเพื่อไปสู่เป้าหมายเดิมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้จะยังดำเนินอยู่ต่อเนื่องไป

ในการวางแผนการก่อสร้างขนาดใหญ่ขึ้นมาใหม่ ได้อาศัยการพัฒนาภูมิภาคเป็นกุญแจสำคัญในการดำเนินตามแผน แม้ว่าบรรดาแหล่งกำเนิดวัตถุดิบ เชื้อเพลิง ตลาด และความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ จะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญในพื้นที่ที่จะตั้งอุตสาหกรรมขึ้นก็ตาม ผลลัพธ์ที่ได้จากการคิดแผนอยู่กับนโยบายนี้ จึงเกิดลักษณะใหม่ในที่ตั้งของอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของจีนขึ้น เป็นรูปลักษณะที่มุ่งหวังจะให้เกิดแกนกลางในบรรดาโครงการพัฒนาในส่วนภูมิภาค (Map II-36) ขึ้น ตามการจำแนกแจกจ่ายโรงงานอุตสาหกรรมตามแผนพัฒนาภูมิภาคแมนจูเรีย ได้รับตำแหน่งให้เป็นอันดับแรก ตามด้วยพื้นที่ตะวันตกเฉียงใต้ภาคเหนือและตะวันตกเฉียงเหนือของจีน จีนภาคกลาง มองโกเลียใน จีนภาคตะวันออก และจีนภาคใต้ ตามโครงการก่อสร้างเหล่านี้ โครงการที่สำคัญที่สุดได้แก่การฟื้นฟูโรงถลุงแร่ที่ An-shan และการก่อสร้างโรงงานต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันนี้ตั้งอยู่ที่ Wu-han และ Pao-t'ou การริเริ่มก่อสร้างศูนย์อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า 2 แห่งนี้ ในระหว่างแผนห้าปีแรกเป็นเรื่องที่จีนคอมมูนิสต์หยิบยกมาชมเชยว่า เป็นตัวอย่างอันเลิศในการสร้างอุตสาหกรรมใหม่ขึ้น ณ สถานที่ที่อยู่ใกล้กับแหล่งเชื้อเพลิง, วัตถุดิบ และตลาด ได้พร้อม ๆ ไปกับสนองความต้องการห้องถิ่นในด้านการป้องกันประเทศด้วย โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว แม้ว่าตามแผนมุ่งที่จะกระจายโรงงานเหล็กและเหล็กกล้าในระยะเวลาของแผนห้าปีแรกออกไป แต่การผลิตของอุตสาหกรรมนี้ก็ยังคงมีชุมนุมอยู่หนาแน่นในมณฑล Liaoning ในแมนจูเรีย ทั้ง ๆ ที่ได้มีการจัดตั้งโรงถลุงเหล็กและเหล็กกล้าขึ้นอีกมากในพื้นที่ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ

ความก้าวหน้าในอุตสาหกรรมเคมี นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรม แม้ว่าจีนจะเป็นประเทศที่มีแหล่งทรัพยากรทางเคมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ แต่จีนก็คงอาศัยการสั่งสินค้าประเภทนี้จากต่างประเทศเป็นจำนวนมากมาสนองความต้องการภายในประเทศ เมื่อก่อนปี 1949 ในระหว่างเวลาของแผนห้าปีแรก ได้มีการเพิ่มการผลิตสาร Alkali บริสุทธิ์ Sulfates, ยางรถยนต์, ปุ๋ยเคมี และยาฆ่าแมลง ขึ้นมากเป็นที่น่าสังเกต ในปี 1954 จีนเริ่มส่งกรด และด่างชนิดต่าง ๆ เป็นสินค้าขาออก ได้มีการจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมใหม่ขึ้นสำหรับผลิตสินค้าเคมีขั้นมูลฐาน ที่เมือง Dairen และ Kirin, ในขณะเดียวกัน Shanghai กับ Nanking ได้เป็นศูนย์อุตสาหกรรมใหญ่ในการผลิตสินค้าเคมีจากแหล่งทรัพยากรทางเคมีอันมีอุดมสมบูรณ์อยู่ทางภาคตะวันออกของจีน

พื้นที่ Tientsin-T'ang-ku ในจีนเหนือได้รับการพัฒนาให้ผลิตสินค้าเครื่องอุปโภคและสินค้าเคมีขั้นต้น บรรดาโรงงานเล็ก ๆ ซึ่งเกิดขึ้นทั่วไปในจีนตะวันตกเฉียงใต้เพื่อผลิตสินค้าประเภทสารสังเคราะห์ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ก็ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัยขึ้น เมื่อก่อนปี 1949 ในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของจีนไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมเคมีเลย นอกจากที่ Lan-chou ซึ่งปัจจุบันได้เจริญเติบโตขึ้นเป็นศูนย์การผลิตทางอุตสาหกรรมเคมีของประเทศ และมีโรงงานปลาสติก และโรงงานปุ๋ยผนวกรวมอยู่ด้วย ในระหว่างปีต้น ๆ ของ 1950 ภูมิภาคกลางและภูมิภาคใต้ของจีนยังไม่มีอุตสาหกรรมเคมีขนาดใหญ่ แต่ปัจจุบันนี้ แม้แต่โรงงานปุ๋ยขนาดเล็กในพื้นที่เหล่านี้ก็กลับขยายพัฒนาขึ้นอย่างใหญ่โต และกว้างขวาง

อุตสาหกรรมเบาขั้นมูลฐานที่สุดประเภทหนึ่งได้แก่ การผลิตผ้า ซึ่งในอุตสาหกรรมประเภทนี้แผนการห้าปีแรกก็ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญ หัตถกรรมทอผ้าและปั่นด้านโดยใช้มืออันเป็นของเก่าดั้งเดิมของจีนถูกทำลายลงอย่างย่อยยับด้วยผลิตภัณฑ์ผ้าด้ายที่ทอขึ้นด้วยเครื่องจักร และราคาถูก และด้วยบรรดาผ้าที่สั่งซื้อเข้ามาในระหว่างเวลาครึ่งแรกของศตวรรษที่ 20 และส่วนใหญ่ของผ้าย้อมของจีนที่ส่งออกนอกประเทศไป และกลับซื้อเข้ามาอีกในลักษณะผ้าที่ทอเสร็จแล้วในปี 1960 สถานการณ์ดังกล่าวได้เปลี่ยนไปโดยการพัฒนาศูนย์อุตสาหกรรมทอผ้าขึ้นที่ Cheng-chou, Shih-chia-chuang, Sian, Hsien-yang และ Peking บรรดาศูนย์เหล่านี้ล้วนอยู่ใกล้กับพื้นที่ที่ปลูกฝ้าย โรงงานทอผ้าเก่าแก่ที่ Shanghai และTientsin ได้เพิ่มปริมาณการผลิตและจัดดำเนินงานให้รัดกุมขึ้น นอกจากนี้ได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมทอผ้าอย่างทันสมัยขึ้นที่ Chi-nan และ Tsingtao, Wu-han, Ch'ang-sha, Dairen - และ Chungking โรงงานปั่นด้ายและทอผ้าขนาดเล็กได้เกิดขึ้นตามพื้นที่ที่มีการปลูกฝ้ายเกือบทั้งหมด

ในระหว่างแผนการห้าปีแรก ผลิตผลทางเศรษฐกิจได้เพิ่มขึ้น 17 ถึง 18 เปอร์เซ็นต์ทุกปี และอัตราส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมในผลิตผลรวมของชาติเพิ่มจาก 26.7 เปอร์เซ็นต์ ในปี 1952 ถึง 39.1 เปอร์เซ็นต์ ในปี 1956 สินค้าอุตสาหกรรมหนักเพิ่มมูลค่าจากประมาณ 1/3 ของสินค้าอุตสาหกรรมรวมในปี 1952 เป็นมากกว่า 1/2 ในปี 1957 ในปี 1957 มูลค่าของสินค้าประเภทหุนการผลิตได้เพิ่มเป็น 290 เปอร์เซ็นต์ของในปี 1952 มูลค่าของสินค้าอุปโภคบริโภคในปี 1957 เพิ่มเป็น 174 เปอร์เซ็นต์ของในปี 1952

แม้จะประสบความสำเร็จต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนี้ ก็ยังมีข้อตำหนิอยู่ในแผนห้าปี ซึ่งพราบได้ในเมื่อได้นำแผนออกปฏิบัติแล้วเท่านั้น การเน้นหนักเกินไปในอุตสาหกรรมโดยยอมเสี่ยงต่อการปล่อยปละละเลยทางเกษตรกรรม ทำให้เกิดสภาวะไม่สมดุลย์ขึ้น ทำให้การผลิตทางการเกษตรตกต่ำไปกว่าความต้องการขั้นมูลฐาน ข้อตำหนิทำนองเดียวกันนี้ก็มีต่อการเน้นหนักในอุตสาหกรรมหนัก โดยยอมเสียประโยชน์ในอุตสาหกรรมเบา ซึ่งทำให้อุตสาหกรรมเบาผลิตได้ต่ำไปในสินค้าที่มีความสำคัญยิ่งเช่นผ้าเป็นต้น บรรดาเป้าหมายสำหรับการใช้เครื่องจักรกลในการผลิตขนาดใหญ่ก็มิได้คำนึงถึงการฝึกอบรม และความชำนาญงานอันมีอยู่อย่างจำกัดของคนงานที่มีอยู่ จึงทำให้ประสบกับปัญหาทางเทคนิคที่ร้ายแรง การเน้นหนักในเรื่องการป้องกันประเทศ ทำให้ต้องดำเนินมาตรการ ซึ่งมักจะไม่สมเหตุสมผลในทางเศรษฐกิจ ดังตัวอย่างเช่นการตัดสินตกลงใจมิให้ดำเนินการผลิตในอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วตามชายฝั่งทะเลให้เต็มที่เป็นต้น

การผลิตสร้างนับแต่ปี 1957 (Manufacturing since 1957)

แต่อย่างไรก็ตาม โดยยอดความสำเร็จในส่วนรวมของแผนห้าปีแรก รัฐบาลก็ได้ประกาศแผนการที่สองจากปี 1957 ถึง 1962 ซึ่งมุ่งหวังจะเร่งกระบวนการการอุตสาหกรรมและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของแผนแรก (Map II-37) ในปี 1958 คำขวัญ "การก้าวกระโดดไปข้างหน้าอันยิ่งใหญ่ (Great Leap Forward) ได้นำมาใช้เพื่อแสดงถึงลักษณะของขบวนการเร่งนี้ ในปีเดียวการผลิตถ่านหินและเหล็กได้เพิ่มขึ้น 40% แต่โดยความรีบร้อนที่จะเพิ่มอัตราการผลิต ผลิตผลที่ออกมาปรากฏว่าส่วนมากใช้การไม่ได้ ได้มีการจัดตั้งโรงเรือนและเตาหลอมเหล็กกล้าขนาดเล็กทั่ว ๆ ไปตามชนบท เพื่อที่แต่ละคนจะได้ทำงานในเวลาว่างเพิ่มขึ้นอีกเป็นการเพิ่มผลิตผล แต่ผลปรากฏว่าทำความหายนะมาสู่กิจการอุตสาหกรรม บรรดาวัตถุธาตุ (ส่วนใหญ่เศษโลหะ) และแรงงานที่ใช้ไปล้วนสูญเสียไปเปล่า ๆ กับผลิตผลที่ทำขึ้นมาซึ่งปรากฏว่าเกือบจะไม่มีคุณค่าอย่างใดเลย รวมทั้งความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงเทคนิคในการผลิตอย่างทันทีทันใด ทำให้การผลิตไม่มีประสิทธิภาพ และเกิดความโกลาหล ในระยะเวลาเดียวกัน คือในปี 1959 และ 1960 ก็เป็นปีที่มีความแห้งแล้ง พืชพันธุ์ธัญญาหารเสียหาย ทำให้เกิดทุพภิกขภัย และความขาดแคลนวัตถุดิบที่จะป้อนให้อุตสาหกรรมเบา ผลสุดท้ายรัสเซียถอนตัวออกในปี 1960 ทำให้เพิ่มวิกฤติการทางเศรษฐกิจขึ้นอีก และทำให้สถานการณ์ทั้งหมดยุ่งยากยิ่งขึ้น

แม้จะประสบกับอุปสรรคเหล่านี้ แต่ก็มีผลที่ได้รับจากการดำเนินการตามแผนที่สองอยู่บ้างเหมือนกัน เบื้องหลังการเพิ่มความสำคัญของภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือได้แก่การก่อสร้างโรงงานเหล็กและเหล็กกล้าขนาดใหญ่ 2 โรงขึ้นใน Sinkiang ซึ่งได้เริ่มขึ้นในปี 1958 และโดยได้ค้นพบแหล่งสะสมสินแร่เหล็กจำนวนมากใน Kansu ในปี 1958 และผลที่ได้ตามมาจากการจัดตั้งบริษัทเหล็กและเหล็กกล้า Chiu-ch'uan ซึ่งมีขนาดเทียบได้กับบริษัทเหล็กกล้าที่ Pao-t'ou ทำให้ความสำคัญทางเศรษฐกิจของดินแดนภาคตะวันตกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้น

ในจีนภาคกลางก็ได้มีส่วนได้รับการขยายเตาถลุงเหล็กจากขนาดเดิมให้เพิ่มขึ้นอีกเป็น 30 เท่า ในระหว่างปี 1957 และ 1961 จากผลอันพิเศษนี้ ส่วนใหญ่เป็นเครดิตจากโรงงานเหล็กกล้าที่ Wu-han ซึ่งได้ขยายขีดความสามารถในการหลอมเหล็กจากเกือบจะไม่ได้อะไรเลยใน 1957 เป็นมากกว่า 8 เปอร์เซ็นต์ของปริมาณทั้งหมดของประเทศที่ผลิตได้ในปี 1961 และยังได้ปรากฏมีความก้าวหน้าในด้านการผลิตกำลังงานไฟฟ้าอีกเป็นจำนวนมากด้วย ตามแผนที่สอง (Map II-38)

ในปี 1960 ได้มีความพยายามขนานใหญ่ที่จะฟื้นฟูการผลิตทางเกษตร โดยเริ่มภายใต้หัวข้อ "เกษตรกรรมในลักษณะที่เป็นพื้นฐานรองรับเศรษฐกิจ, อุตสาหกรรมในลักษณะที่เป็นผู้นำทางเศรษฐกิจ" แต่อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจที่จะยุติการก้าวกระโดดอันยิ่งใหญ่ (Great Leap) ในอุตสาหกรรม มิได้ดำเนินการจนกระทั่งถึงปี 1961 จึงมีการปิดอุตสาหกรรมแบบหลังบ้าน หลังจากที่ได้มีการโฆษณาอย่างเปิดเผยว่าไม่ได้ผล นโยบายการสร้างเสถียรภาพอุตสาหกรรมจึงได้เริ่มต่อนั้นมา ในปี 1962 ได้มีประกาศนโยบายให้มีการให้ความสนใจในการผสมผสาน การเกษตร อุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมหนัก ไปพร้อม ๆ กันตามลำดับ ตัวเลขแสดงผลการผลิตมิได้มีแถลงให้ทราบอีกต่อไป

ในปี 1963 เศรษฐกิจได้กลับคืนดีขึ้นเป็นที่น่าพอใจ ได้มีโครงการความก้าวหน้าในทางอุตสาหกรรมให้ถอนข้างส่วนหนึ่ง อาจจะเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ได้จากการที่รัสเซียถอนตัวออกไป การเน้นหนักในการดำเนินงานนับตั้งแต่ปี 1963 จีนที่เคยสั่งสินค้าปิโตรเลียม จำนวนถึง 2 ใน 3 เข้ามาใช้ในประเทศ ก็สามารถผลิตปิโตรเลียมใช้เองได้ถึง 88 เปอร์เซ็นต์ของความต้องการในประเทศ สินค้าใหม่หลายประเภทที่มีคุณภาพสูง ผลิตขึ้นเพื่อแหล่ง

III-1 REGIONS OF CHINA

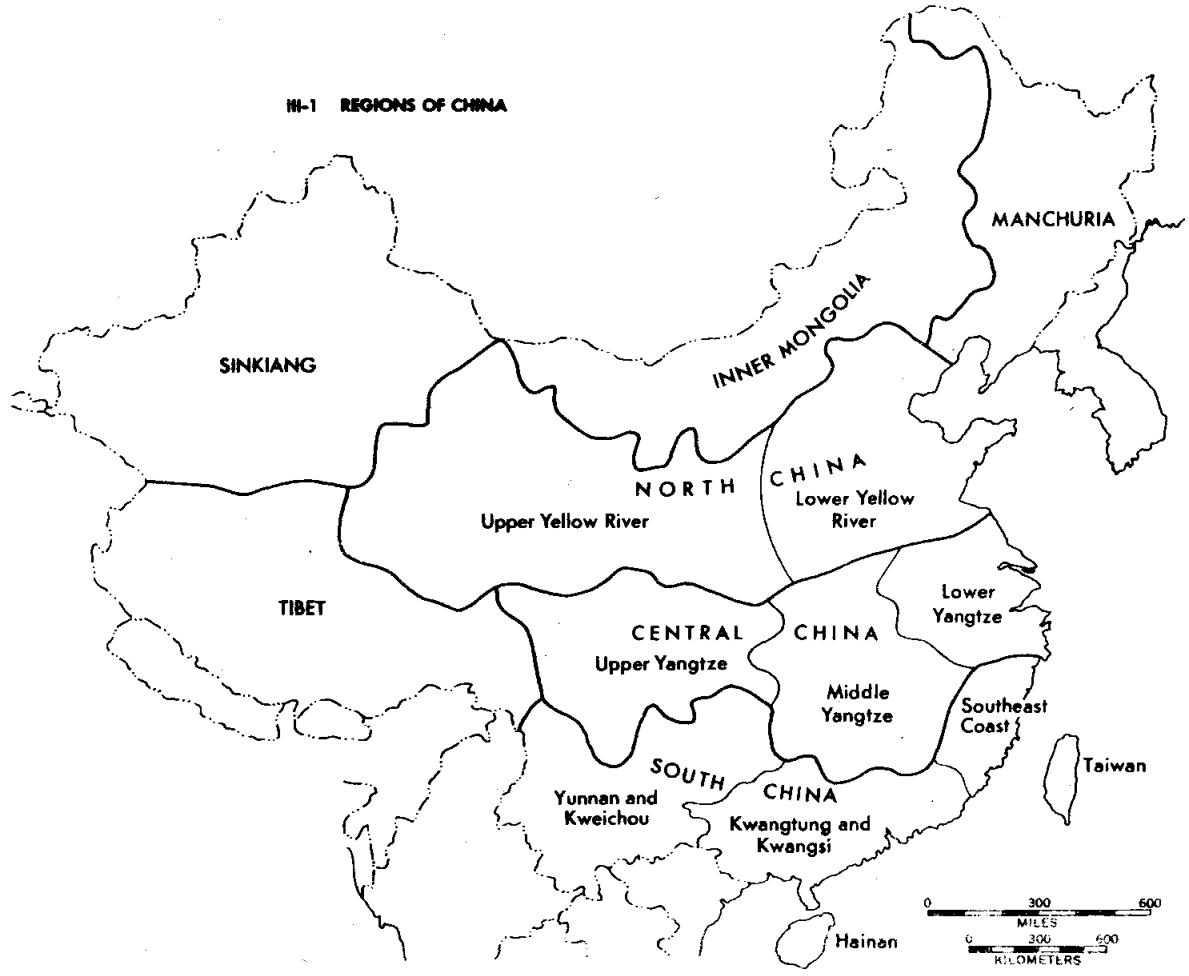

ภายในประเทศ ให้สนองความต้องการของชาติ ก็ปรากฏมีขึ้นในปี 1963 ถึง 1967 (Map II-39) แผนห้าปีระยะที่สามได้ประกาศใช้ในปี 1966 แต่มิได้ดำเนินการเต็มที่ เพราะเกิดการปฏิวัติทางวัฒนธรรมของชนชั้นกรรมาชีพอันยิ่งใหญ่ (Great Proletarian Cultural Revolution) ฉุดกระชากจากการจัดอันดับเร่งด่วน และวิธีการในการวางเค้าโครงสร้างใหม่ในระยะ 2 ปีนั้น ยังไม่สามารถทำให้เป็นที่เข้าใจได้

ระดับการทำให้เป็นอุตสาหกรรม และภูมิภาคทางเศรษฐกิจอย่างกว้างของจีนได้มีแสดงไว้ใน Maps II-40 และ II-41

ภาค 3 ภูมิภาคของจีน (Regional)

จีนภาคเหนือ (North China)

จีนภาคเหนือถูกแบ่งออกเป็น 2 ภูมิภาค แม่น้ำเหลืองตอนล่าง ซึ่งรวมพื้นที่ราบในจีนเหนือ และแม่น้ำเหลืองตอนบน (Map III-2)

ภูมิภาคแม่น้ำเหลืองตอนล่าง (The Lower Yellow River Region)

ภูมิภาคแม่น้ำเหลืองตอนล่างนี้ ครอบคลุมพื้นที่มณฑล Hopeh, Honan, Shantung, Shansi และเทศบาลนคร Tientsin และ Peking ซึ่งสำหรับนคร Peking นั้นอยู่ภายใต้รัฐบาลกลางโดยตรง (Map III-3) ภูมิภาคนี้มีพื้นที่ประมาณ 671,000 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ผลเมืองทั้งหมดของภูมิภาคนี้มีประมาณ 171 ล้านคน หรือประมาณ 1/4 ของจำนวนพลเมืองทั้งหมดของประเทศ

ภูมิภาคแม่น้ำเหลืองตอนล่าง เป็นภูมิภาคหนึ่งในจำนวนภูมิภาคของจีนที่มีลักษณะภูมิศาสตร์ แสดงออกโดยชัดแจ้งที่สุด ทางตะวันตกของภูมิภาคนี้มีพื้นที่เป็นที่ราบสูง และภูเขาของมณฑล Shensi ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวแล้วนี้ ทอดไปตามฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเหลือง อาณาเขตทางตะวันออกเป็นแนวชายฝั่งทะเลเหลือง และอ่าว Chihli (Po Hai) ทางอาณาเขตด้านใต้เป็นแนวสันปันน้ำ Huai He ซึ่งมิได้แสดงแนวเขตให้เห็นโดยแน่ชัดนัก ทางทิศเหนือเป็น Great Wall และภูมิประเทศที่เป็นภูเขาเป็นแนวเขตสิ้นภูมิภาคส่วนนี้อยู่